

Izhaja vsaki četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošiljanjem
na dom
na celo leto . 3 fl.
" pol leta . 1 fl. 50 k.
" 1/4 . — fl. 80 k.
Brez pošiljanja na dom
za celo leto . 2 fl. 50 k.
" pol leta . 1 fl. 30 k.
" 1/4 . — fl. 62 k.
Posamezni listi se dobijo
pri knjigarju Novaku na
velikem trgu za 5 k.

SLOVENSKI GOSPODAR.

Podučiven list za slovensko ljudstvo.

"Poduk v gospodarstvu bogati deželo."

Naročnino sprejema vred-
ništvo v Mariboru.

Rokopisi se ne vračajo,
neplačani listi ne
prijemajo.

Oznani se prijemajo,
plača za vrstico je 10 k.
in za kolek 30 k.

Štv. 24.

V Mariboru 11. junija 1868.

Tečaj II.

Odsek namestništva na slovenskem štirskem.

"N. F. P." piše, da hoče ministerstvo notrajnih zadev poslati v Trient namestniškega svetovalca z drugim potrebnim osebstvom; in hoče vedeti, da so za to že uradniki imenovani.

Prav je tako, mi laškim Tirolcem tega ne zavidamo. Pa kar je tam prav, je tudi pri nas prav. Na štirskem nas je više 400.000 Slovencev, ki smo v enakem stanu proti Graški namestnji, kakor Tirolski Lahi proti Insbruški. Kar Tirolski Lahi dobijo, moramo tudi mi štirski Slovenci dobiti: odsek c. k. namestništva s potrebnim osebstvom z sedežem v Mariboru ali v Celju. Prepričani smo, da nam slavno ministerstvo notrajnih zadev to tudi da. Tedaj le zahtevajmo po pravni poti.

§. 19

temeljnih postav se pri nas tako izvršuje: V naši tiskovi pravdi smo dobili 5. maja t. l. nemško razsodbo s poveljem, da jo moramo dati natisniti v 8 dnevih na prvo stran našega lista. Proti temu povelju smo taki 6. maja odposlali rekurs, v katerem smo navedli važne vzroke, iz katerih nemo-remo in nečemo tiskati v naš slovenski list nemške razsodbe in smo obenem prosili za slovensko razsodbo. Na ta rekurs smo 1. t. m. prijeli slovensko razsodbo in obenem tudi povelje, da moramo v 8 dnevih plačati za pre-stavo 2 gld. 10 kr., če ne, bomo eksekutirani. "Nard. list." ki so temu posvetili posebni uvodni članek, pravijo da je to naj novejši vladni vradni škandal cislajtanski. — Tudi proti temu povelju smo napravili rekurs. Tako je pri nas s §. 19. "Primorec" pa piše o tem to le važno no-vico: Ministerstvo nauka je zaukazalo, oziraje se na §. 19 da ima koperska gimnazija vprihodnje čisto laška biti in koperska gimnazija je v Istriji, Istrija pa ima okoli 50.000 Lahov in nad 190.000 Slovencev. Slovenski jezik ima po tem ukazu to veliko pravico, da se ga v pro-stih urah sme učiti, kdor se ga hoče, obvezan pa tega no-beden ni; in kdor bi dobil iz slovenščine slab red, ne sme mu ta red nič škodovati, pa tudi se v spričalo ne zapisati. To so čuda, ki jih dela §. 19.

Svečanost pokladanja temeljnega kamena českemu gledišču v Pragi.

(Dalje.)

Pred tretjim oddelkom prevoda je šla banda praških mestjanskih granadirjev in za njo više 3000 dijakov. Prvi so jezdili, za njimi je šla naj prej banderina straža z golimi sabljami za to so šli dijaki v kostumih iz časa tridesetletne vojske, v kostumih slavije in srbskih dijakov s fesi (malimi črlenimi kapami) na glavi in za tim še drugi dijaki. Zadnji izmed teh so imeli violetno žamatne kapice s sivo kožuhovino orobljene, na prej na kapah so imeli male grbe, na katerih je bilo znamenje fakultete, ktere so kateri bili. Srce je moralo vsakemu veselja igrati, ko je videl ta res velikan-ski prevod dijakov velike bodoče naše inteligencije in nade!

Za dijaki je naj prej šel mlinarski ceh, ki je seboj peljal na lepo okinčanem velikem vozu, ktere ga so vlekli četirje lepi in bogato okinčani konji sivci, velik model umet-

nega mlinarja. Mlin je zmirom mlel, dokler je prevod trajal in prazniško oblečeni mlinarski fantje so pri njem izvršavali svoje mlinarske posle. Vsi mlinarji in jihovi fantje so bili v svoji navadni prosti mlinarski obleki z belimi kapami. Za njimi še je šlo mnogo drugih cehov v svoji navadni obrtniški obleki med njimi tudi strojarji, kožarji ki so seboj peljali lep voz, na katerem so imeli vse svoje strojarsko orodje, tudi male deklice s modro-črleno-belimi pasci so bile na vozu; češka bandera pa je bila napravljena prav umetno iz neobdelanega usnja.

Naj dolgi del prevoda so činili pevci iz Česke in Ma-ravske, bilo jih je namreč 74 društev. Jihova bandera so bila skorej vsa iz črleno-bele svile in obilno s zlatom in srebrom šitkana. Vsa društva so bila s živim klicem "Slava pozdravljena in posebno zlo se je vikalo moravskim društvom" "Slava Morave". Pozdrav, ki se je ravno tako živo od strani društev odgovarjal. — Za pevci se je prevod pretrgal in v njega so stopili gosti, ki so doslej pod lepim paviljonom bili; za njimi so šli deželni poslanci, po tem po-slanci okrajnih in srenjskih zastopništev, gospodarskih društev izposojilnih kas.

Pri slovesnem obelisku, ki je stal pri erki sv. Uršule, so stopila v prevod ženska, pevška društva, gosp od "Ume-lecke Besedy" in pevsko društvo "Ludmila". "Typo-graficka Beseda" je imela seboj lepo okinčan velik voz, ktere ga so vlekli 4 lepi in bogato okinčani konji, in na kte-rem je bila mala preša za tisk in na kateri se je po celi poti tiskala slovesna pesem, ktere se je 30.000 natisnolo in med ljudstvo razdelilo.

Zdaj je došla "Umelecka Beseda", pred ktero je jezdil ščitonoša, ki je nesel društvena znamenja, okol njega in za njim so šli lepo oblečeni paži noseči znamenja igravske in obrazivne umetnosti, pred njo, kakor, tudi pred vsakim sle-dečim društvom je šla muzika, došlo je zdaj društvo umetnosti in zavodov, za tem deputacije in člani českega narodnega gledišča v lepih različnih in bogatih kostumih; za njimi so šli srenjski zastopniki iz Karolinškega dola, Smibova in Više-hrada zadnjič pa srenjski zastopniki kraljevskega mesta Prage. Tim so se pridružile venčane gospodične iz Hane in dolgi red domačih venčanih gospodičen in gosp, za temi so šle deputacije družeb znanosti in za njimi praški in mnogi drugi oboroženi mestjanski vojaki in dežele.

(Konec prihodnjič.)

Gospodarske stvari.

Mačka v vreči (žaklju), vaga pri hiši.

Mnogokrat se čuje, da dober gospodar prej, ko kaj kupi, reče: "To moram še prej dobro pogledati, mačke v vreči ne bom kupoval". —

Marsikteri prav zvito dokazuje vsak dan in pri vsaki pri-ložnosti, da bi se po tem pregovoru vsikdar moralo ravnati. On pregledava dobro vsak kozarček vina, ktere ga mu je kré-mar naljil in pretehta na tanko, ali je mera popolna in vino čisto, in še ga le pije, kedar je tudi nos svojo dolžnost storil in zdrav duh vina potrdil. — Vse to stori naš dober gospodar samo zato, da dokaže da noče kupiti "mačke v vreči". Ravno iz tega vzroka preišče tudi v krémi vse žemlje, ktere se na mizi nahajajo, dokler ne najde take, ktera ni premehka ne pretrda, temoč taka, kakovo on naj

Izhaja vsaki četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošiljanjem
na dom
na celo leto . 3 fl.
" pol leta . 1 fl. 50 k.
" 1/4 . — fl. 80 k.
Brez pošiljanja na dom
za celo leto . 2 fl. 50 k.
" pol leta . 1 fl. 30 k.
" 1/4 . — fl. 62 k.
Posamezni listi se dobijo
pri knjigarju Novaku na
velikem trgu za 5 k.

SLOVENSKI GOSPODAR.

Podučiven list za slovensko ljudstvo.

"Poduk v gospodarstvu bogati deželo."

Naročnino sprejema vred-
ništvo v Mariboru.

Rokopisi se ne vračajo,
neplačani listi ne
prijemajo.

Oznanila se prijemajo,
plača za vrstico je 10 k.
in za kolek 30 k.

Štv. 24.

V Mariboru 11. junija 1868.

Tečaj II.

Odsek namestništva na slovenskem štirskem.

"N. F. P." piše, da hoče ministerstvo notrajnih zadev poslati v Trient namestniškega svetovaleca z drugim potrebnim osebstvom; in hoče vedeti, da so za to že uradniki imenovani.

Prav je tako, mi laškimi Tirolcem tega ne zavidamo. Pa kar je tam prav, je tudi pri nas prav. Na štirskem nas je više 400.000 Slovencev, ki smo v enakem stanu proti Graški namestnji, kakor Tirolski Lahi proti Insbruški. Kar Tirolski Lahi dobijo, moramo tudi mi štirski Slovenci dobiti: odsek c. k. namestništva s potrebnim osebstvom z sedežem v Mariboru ali v Celju. Prepričani smo, da nam slavno ministerstvo notrajnih zadev to tudi da. Tedaj le zahtevajmo po pravni poti.

§. 19

temeljnih postav se pri nas tako izvršuje: V naši tiskovni pravdi smo dobili 5. maja t. l. nemško razsodbo s poveljem, da jo moramo dati natisniti v 8 dnevih na prvo stran našega lista. Proti temu povelju smo taki 6. maja odposlali rekurs, v katerem smo navedli važne vzroke, iz katerih nemo-remo in nečemo tiskati v naš slovenski list nemške razsodbe in smo obenem prosili za slovensko razsodbo. Na ta rekurs smo 1. t. m. prijeli slovensko razsodbo in obenem tudi povelje, da moramo v 8 dnevih plačati za pre-stavo 2 gld. 10 kr., če ne, bomo eksekutirani. "Nard. list." ki so temu posvetili posebni uvodni članek, pravijo da je to naj novejši vladni vradni škandal cislajtanski. — Tudi proti temu povelju smo napravili rekurs. Tako je pri nas s §. 19. "Primorec" pa piše o tem to le važno no-vico: Ministerstvo nauka je zaukazalo, oziraje se na §. 19 da ima koperska gimnazija vprihodnje čisto laška biti in koperska gimnazija je v Istriji, Istrija pa ima okoli 50.000 Lahov in nad 190.000 Slovencev. Slovenski jezik ima po tem ukazu to veliko pravico, da se ga v pro-stih urah sme učiti, kdor se ga hoče, obvezan pa tega no-beden ni; in kdor bi dobil iz slovenščine slab red, ne sme mu ta red nič škodovati, pa tudi se v spričalo ne zapisati. To so čuda, ki jih dela §. 19.

Svečanost pokladanja temeljnega kamena českemu gledišču v Pragi.

(Dalje.)

Pred tretjim oddelkom prevoda je šla banda praških mestjanskih granadirjev in za njo više 3000 dijakov. Prvi so jezdili, za njimi je šla naj prej banderina straža z golimi sabljami za to so šli dijaki v kostumih iz časa tridesetletne vojske, v kostumih slavije in srbskih dijakov s fesi (malimi črlenimi kapami) na glavi in za tim še drugi dijaki. Zadnji izmed teh so imeli violetno žamatne kapice s sivo kožuhovino orobljene, na prej na kapah so imeli male grbe, na katerih je bilo znamenje fakultete, ktere so kateri bili. Srce je moralo vsakemu veselja igrati, ko je videl ta res velikan-ski prevod dijakov velike bodoče naše inteligencije in nade!

Za dijaki je naj prej šel mlinarski ceh, ki je seboj peljal na lepo okinčanem velikem vozu, ktere ga so vlekli četirje lepi in bogato okinčani konji sivci, velik model umet-

nega mlinarja. Mlin je zmirom mlel, dokler je prevod trajal in prazniško oblečeni mlinarski fantje so pri njem izvršavali svoje mlinarske posle. Vsi mlinarji in jihovi fantje so bili v svoji navadni prosti mlinarski obleki z belimi kapami. Za njimi še je šlo mnogo drugih cehov v svoji navadni obrtniški obleki med njimi tudi strojarji, kožarji ki so seboj peljali lep voz, na katerem so imeli vse svoje strojarsko orodje, tudi male deklice s modro-črleno-belimi pasci so bile na vozu; češka bandera pa je bila napravljena prav umetno iz neobdelanega usnja.

Naj dolgi del prevoda so činili pevci iz Česke in Ma-ravske, bilo jih je namreč 74 društev. Jihova bandera so bila skorej vsa iz črleno-bele svile in obilno s zlatom in srebrom šitkana. Vsa društva so bila s živim klicem "Slava pozdravljena in posebno zlo se je vikalo moravskim društvom" "Slava Morave". Pozdrav, ki se je ravno tako živo od strani društev odgovarjal. — Za pevci se je prevod pretrgal in v njega so stopili gosti, ki so doslej pod lepim paviljonom bili; za njimi so šli deželni poslanci, po tem po-slanci okrajnih in srenjskih zastopništev, gospodarskih društev izposojilnih kas.

Pri slovesnem obelisku, ki je stal pri erki sv. Uršule, so stopila v prevod ženska, pevška društva, gosp od "Ume-lecke Besedy" in pevsko društvo "Ludmila". "Typo-graficka Beseda" je imela seboj lepo okinčan velik voz, ktere ga so vlekli 4 lepi in bogato okinčani konji, in na kte-rem je bila mala preša za tisk in na kateri se je po celi poti tiskala slovesna pesem, ktere se je 30.000 natisnolo in med ljudstvo razdelilo.

Zdaj je došla "Umelecka Beseda", pred ktero je jezdil ščitonoša, ki je nesel društvena znamenja, okol njega in za njim so šli lepo oblečeni paži noseči znamenja igravske in obrazivne umetnosti, pred njo, kakor, tudi pred vsakim sle-dečim društvom je šla muzika, došlo je zdaj društvo umetnosti in zavodov, za tem deputacije in člani českega narodnega gledišča v lepih različnih in bogatih kostumih; za njimi so šli srenjski zastopniki iz Karolinškega dola, Smibova in Više-hrada zadnjič pa srenjski zastopniki kraljevskega mesta Prage. Tim so se pridružile venčane gospodične iz Hane in dolgi red domačih venčanih gospodičen in gosp, za temi so šle deputacije družeb znanosti in za njimi praški in mnogi drugi oboroženi mestjanski vojaki in dežele.

(Konec prihodnjič.)

Gospodarske stvari.

Mačka v vreči (žaklju), vaga pri hiši.

Mnogokrat se čuje, da dober gospodar prej, ko kaj kupi, reče: "To moram še prej dobro pogledati, mačke v vreči ne bom kupoval". —

Marsikteri prav zvito dokazuje vsak dan in pri vsaki pri-ložnosti, da bi se po tem pregovoru vsikdar moralo ravnati. On pregledava dobro vsak kozarček vina, ktere ga mu je kré-mar naljil in pretehta na tanko, ali je mera popolna in vino čisto, in še ga le pije, kedar je tudi nos svojo dolžnost storil in zdrav duh vina potrdil. — Vse to stori naš dober gospodar samo zato, da dokaže da noče kupiti "mačke v vreči". Ravno iz tega vzroka preišče tudi v krémi vse žemlje, ktere se na mizi nahajajo, dokler ne najde take, ktera ni premehka ne pretrda, temoč taka, kakovo on naj

Izhaja vsaki četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošiljanjem
na dom
na celo leto . 3 fl.
" pol leta . 1 fl. 50 k.
" 1/4 . — fl. 80 k.
Brez pošiljanja na dom
za celo leto . 2 fl. 50 k.
" pol leta . 1 fl. 30 k.
" 1/4 . — fl. 62 k.
Posamezni listi se dobijo
pri knjigarju Novaku na
velikem trgu za 5 k.

SLOVENSKI GOSPODAR.

Podučiven list za slovensko ljudstvo.

"Poduk v gospodarstvu bogati deželo."

Naročnino sprejema vred-
ništvo v Mariboru.

Rokopisi se ne vračajo,
neplačani listi ne
prijemajo.

Oznani se prijemajo,
plača za vrstico je 10 k.
in za kolek 30 k.

Štv. 24.

V Mariboru 11. junija 1868.

Tečaj II.

Odsek namestništva na slovenskem štirskem.

"N. F. P." piše, da hoče ministerstvo notrajnih zadev poslati v Trient namestniškega svetovaleca z drugim potrebnim osebstvom; in hoče vedeti, da so za to že uradniki imenovani.

Prav je tako, mi laškimi Tirolcem tega ne zavidamo. Pa kar je tam prav, je tudi pri nas prav. Na štirskem nas je više 400.000 Slovencev, ki smo v enakem stanu proti Graški namestnji, kakor Tirolski Lahi proti Insbruški. Kar Tirolski Lahi dobijo, moramo tudi mi štirski Slovenci dobiti: odsek c. k. namestništva s potrebnim osebstvom z sedežem v Mariboru ali v Celju. Prepričani smo, da nam slavno ministerstvo notrajnih zadev to tudi da. Tedaj le zahtevajmo po pravni poti.

§. 19

temeljnih postav se pri nas tako izvršuje: V naši tiskovi pravdi smo dobili 5. maja t. l. nemško razsodbo s poveljem, da jo moramo dati natisniti v 8 dnevih na prvo stran našega lista. Proti temu povelju smo taki 6. maja odposlali rekurs, v katerem smo navedli važne vzroke, iz katerih nemo-remo in nečemo tiskati v naš slovenski list nemške razsodbe in smo obenem prosili za slovensko razsodbo. Na ta rekurs smo 1. t. m. prijeli slovensko razsodbo in obenem tudi povelje, da moramo v 8 dnevih plačati za pre-stavo 2 gld. 10 kr., če ne, bomo eksekutirani. "Nard. list." ki so temu posvetili posebni uvodni članek, pravijo da je to naj novejši vladni vradni škandal cislajtanski. — Tudi proti temu povelju smo napravili rekurs. Tako je pri nas s §. 19. "Primorec" pa piše o tem to le važno no-vico: Ministerstvo nauka je zaukazalo, oziraje se na §. 19 da ima koperska gimnazija vprihodnje čisto laška biti in koperska gimnazija je v Istriji, Istrija pa ima okoli 50.000 Lahov in nad 190.000 Slovencev. Slovenski jezik ima po tem ukazu to veliko pravico, da se ga v pro-stih urah sme učiti, kdor se ga hoče, obvezan pa tega no-beden ni; in kdor bi dobil iz slovenščine slab red, ne sme mu ta red nič škodovati, pa tudi se v spričalo ne zapisati. To so čuda, ki jih dela §. 19.

Svečanost pokladanja temeljnega kamena českemu gledišču v Pragi.

(Dalje.)

Pred tretjim oddelkom prevoda je šla banda praških mestjanskih granadirjev in za njo više 3000 dijakov. Prvi so jezdili, za njimi je šla naj prej banderina straža z golimi sabljami za to so šli dijaki v kostumih iz časa tridesetletne vojske, v kostumih slavije in srbskih dijakov s fesi (malimi črlenimi kapami) na glavi in za tim še drugi dijaki. Zadnji izmed teh so imeli violetno žamatne kapice s sivo kožuhovino orobljene, na prej na kapah so imeli male grbe, na katerih je bilo znamenje fakultete, ktere so kateri bili. Srce je moralo vsakemu veselja igrati, ko je videl ta res velikan-ski prevod dijakov velike bodoče naše inteligencije in nade!

Za dijaki je naj prej šel mlinarski ceh, ki je seboj peljal na lepo okinčanem velikem vozu, ktere ga so vlekli četirje lepi in bogato okinčani konji sivci, velik model umet-

nega mlinarja. Mlin je zmirom mlel, dokler je prevod trajal in prazniško oblečeni mlinarski fantje so pri njem izvršavali svoje mlinarske posle. Vsi mlinarji in jihovi fantje so bili v svoji navadni prosti mlinarski obleki z belimi kapami. Za njimi še je šlo mnogo drugih cehov v svoji navadni obrtniški obleki med njimi tudi strojarji, kožarji ki so seboj peljali lep voz, na katerem so imeli vse svoje strojarsko orodje, tudi male deklice s modro-črleno-belimi pasci so bile na vozu; češka bandera pa je bila napravljena prav umetno iz neobdelanega usnja.

Naj dolgi del prevoda so činili pevci iz Česke in Ma-ravske, bilo jih je namreč 74 društev. Jihova bandera so bila skorej vsa iz črleno-bele svile in obilno s zlatom in srebrom šitkana. Vsa društva so bila s živim klicem "Slava pozdravljena in posebno zlo se je vikalo moravskim društvom" "Slava Morave". Pozdrav, ki se je ravno tako živo od strani društev odgovarjal. — Za pevci se je prevod pretrgal in v njega so stopili gosti, ki so doslej pod lepim paviljonom bili; za njimi so šli deželni poslanci, po tem po-slanci okrajnih in srenjskih zastopništev, gospodarskih društev izposojilnih kas.

Pri slovesnem obelisku, ki je stal pri erkvi sv. Uršule, so stopila v prevod ženska, pevška društva, gosp od "Ume-lecke Besedy" in pevsko društvo "Ludmila". "Typo-graficka Beseda" je imela seboj lepo okinčan velik voz, ktere ga so vlekli 4 lepi in bogato okinčani konji, in na kte-rem je bila mala preša za tisk in na kateri se je po celi poti tiskala slovesna pesem, ktere se je 30.000 natisnolo in med ljudstvo razdelilo.

Zdaj je došla "Umelecka Beseda", pred ktero je jezdil ščitonoša, ki je nesel društvena znamenja, okol njega in za njim so šli lepo oblečeni paži noseči znamenja igravske in obrazivne umetnosti, pred njo, kakor, tudi pred vsakim sle-dečim društvom je šla muzika, došlo je zdaj društvo umetnosti in zavodov, za tem deputacije in člani českega narodnega gledišča v lepih različnih in bogatih kostumih; za njimi so šli srenjski zastopniki iz Karolinškega dola, Smibova in Više-hrada zadnjič pa srenjski zastopniki kraljevskega mesta Prage. Tim so se pridružile venčane gospodične iz Hane in dolgi red domačih venčanih gospodičen in gosp, za temi so šle deputacije družeb znanosti in za njimi praški in mnogi drugi oboroženi mestjanski vojaki in dežele.

(Konec prihodnjič.)

Gospodarske stvari.

Mačka v vreči (žaklju), vaga pri hiši.

Mnogokrat se čuje, da dober gospodar prej, ko kaj kupi, reče: "To moram še prej dobro pogledati, mačke v vreči ne bom kupoval". —

Marsikteri prav zvito dokazuje vsak dan in pri vsaki pri-ložnosti, da bi se po tem pregovoru vsikdar moralo ravnati. On pregledava dobro vsak kozarček vina, ktere ga mu je krė-mar naljil in pretehta na tanko, ali je mera popolna in vino čisto, in še ga le pije, kedar je tudi nos svojo dolžnost storil in zdrav duh vina potrdil. — Vse to stori naš dober gospodar samo zato, da dokaže da noče kupiti "mačke v vreči". Ravno iz tega vzroka preišče tudi v krėmi vse žemlje, ktere se na mizi nahajajo, dokler ne najde take, ktera ni premehka ne pretrda, temoč taka, kakovo on naj

Izhaja vsaki četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošiljanjem
na dom
na celo leto . 3 fl.
" pol leta . 1 fl. 50 k.
" 1/4 . — fl. 80 k.
Brez pošiljanja na dom
za celo leto . 2 fl. 50 k.
" pol leta . 1 fl. 30 k.
" 1/4 . — fl. 62 k.
Posamezni listi se dobijo
pri knjigarju Novaku na
velikem trgu za 5 k.

SLOVENSKI GOSPODAR.

Podučiven list za slovensko ljudstvo.

"Poduk v gospodarstvu bogati deželo."

Naročnino sprejema vred-
ništvo v Mariboru.

Rokopisi se ne vračajo,
neplačani listi ne
prijemajo.

Oznanila se prijemajo,
plača za vrstico je 10 k.
in za kolek 30 k.

Štv. 24.

V Mariboru 11. junija 1868.

Tečaj II.

Odsek namestništva na slovenskem štirskem.

"N. F. P." piše, da hoče ministerstvo notrajnih zadev poslati v Trient namestniškega svetovaleca z drugim potrebnim osebstvom; in hoče vedeti, da so za to že uradniki imenovani.

Prav je tako, mi laškim Tirolcem tega ne zavidamo. Pa kar je tam prav, je tudi pri nas prav. Na štirskem nas je više 400.000 Slovencev, ki smo v enakem stanu proti Graški namestnji, kakor Tirolski Lahi proti Insbruški. Kar Tirolski Lahi dobijo, moramo tudi mi štirski Slovenci dobiti: odsek c. k. namestništva s potrebnim osebstvom z sedežem v Mariboru ali v Celju. Prepričani smo, da nam slavno ministerstvo notrajnih zadev to tudi da. Tedaj le zahtevajmo po pravni poti.

§. 19

temeljnih postav se pri nas tako izvršuje: V naši tiskovi pravdi smo dobili 5. maja t. l. nemško razsodbo s poveljem, da jo moramo dati natisniti v 8 dnevih na prvo stran našega lista. Proti temu povelju smo taki 6. maja odposlali rekurs, v katerem smo navedli važne vzroke, iz katerih nemo-remo in nečemo tiskati v naš slovenski list nemške razsodbe in smo obenem prosili za slovensko razsodbo. Na ta rekurs smo 1. t. m. prijeli slovensko razsodbo in obenem tudi povelje, da moramo v 8 dnevih plačati za pre-stavo 2 gld. 10 kr., če ne, bomo eksekutirani. "Nard. list." ki so temu posvetili posebni uvodni članek, pravijo da je to naj novejši vladni vradni škandal cislajtanski. — Tudi proti temu povelju smo napravili rekurs. Tako je pri nas s §. 19. "Primorec" pa piše o tem to le važno no-vico: Ministerstvo nauka je zaukazalo, oziraje se na §. 19 da ima koperska gimnazija vprihodnje čisto laška biti in koperska gimnazija je v Istriji, Istrija pa ima okoli 50.000 Lahov in nad 190.000 Slovencev. Slovenski jezik ima po tem ukazu to veliko pravico, da se ga v pro-stih urah sme učiti, kdor se ga hoče, obvezan pa tega no-beden ni; in kdor bi dobil iz slovenščine slab red, ne sme mu ta red nič škodovati, pa tudi se v spričalo ne zapisati. To so čuda, ki jih dela §. 19.

Svečanost pokladanja temeljnega kamena českemu gledišču v Pragi.

(Dalje.)

Pred tretjim oddelkom prevoda je šla banda praških mestjanskih granadirjev in za njo više 3000 dijakov. Prvi so jezdili, za njimi je šla naj prej banderina straža z golimi sabljami za to so šli dijaki v kostumih iz časa tridesetletne vojske, v kostumih slavije in srbskih dijakov s fesi (malimi črlenimi kapami) na glavi in za tim še drugi dijaki. Zadnji izmed teh so imeli violetno žamatne kapice s sivo kožuhovino orobljene, na prej na kapah so imeli male grbe, na katerih je bilo znamenje fakultete, ktere so kateri bili. Srce je moralo vsakemu veselja igrati, ko je videl ta res velikan-ski prevod dijakov velike bodoče naše inteligencije in nade!

Za dijaki je naj prej šel mlinarski ceh, ki je seboj peljal na lepo okinčanem velikem vozu, ktere ga so vlekli četirje lepi in bogato okinčani konji sivci, velik model umet-

nega mlinar. Mlin je zmirom mlel, dokler je prevod trajal in prazniško oblečeni mlinarski fantje so pri njem izvršavali svoje mlinarske posle. Vsi mlinarji in jihovi fantje so bili v svoji navadni prosti mlinarski obleki z belimi kapami. Za njimi še je šlo mnogo drugih cehov v svoji navadni obrtniški obleki med njimi tudi strojarji, kožarji ki so seboj peljali lep voz, na katerem so imeli vse svoje strojarsko orodje, tudi male deklice s modro-črleno-belimi pasci so bile na vozu; češka bandera pa je bila napravljena prav umetno iz neobdelanega usnja.

Naj dolgi del prevoda so činili pevci iz Česke in Ma-ravske, bilo jih je namreč 74 društev. Jihova bandera so bila skorej vsa iz črleno-bele svile in obilno s zlatom in srebrom šitkana. Vsa društva so bila s živim klicem "Slava pozdravljena in posebno zlo se je vikalo moravskim društvom" "Slava Morave". Pozdrav, ki se je ravno tako živo od strani društev odgovarjal. — Za pevci se je prevod pretrgal in v njega so stopili gosti, ki so doslej pod lepim paviljonom bili; za njimi so šli deželni poslanci, po tem po-slanci okrajnih in srenjskih zastopništev, gospodarskih društev izposojilnih kas.

Pri slovesnem obelisku, ki je stal pri erkvi sv. Uršule, so stopila v prevod ženska, pevška društva, gosp od "Ume-lecke Besedy" in pevsko društvo "Ludmila". "Typo-graficka Beseda" je imela seboj lepo okinčan velik voz, ktere ga so vlekli 4 lepi in bogato okinčani konji, in na kte-rem je bila mala preša za tisk in na kateri se je po celi poti tiskala slovesna pesem, ktere se je 30.000 natisnolo in med ljudstvo razdelilo.

Zdaj je došla "Umelecka Beseda", pred ktero je jezdil ščitonoša, ki je nesel društvena znamenja, okol njega in za njim so šli lepo oblečeni paži noseči znamenja igravske in obrazivne umetnosti, pred njo, kakor, tudi pred vsakim sle-dečim društvom je šla muzika, došlo je zdaj društvo umetnosti in zavodov, za tem deputacije in člani českega narodnega gledišča v lepih različnih in bogatih kostumih; za njimi so šli srenjski zastopniki iz Karolinškega dola, Smibova in Više-hrada zadnjič pa srenjski zastopniki kraljevskega mesta Prage. Tim so se pridružile venčane gospodične iz Hane in dolgi red domačih venčanih gospodičen in gosp, za temi so šle deputacije družeb znanosti in za njimi praški in mnogi drugi oboroženi mestjanski vojaki in dežele.

(Konec prihodnjič.)

Gospodarske stvari.

Mačka v vreči (žaklju), vaga pri hiši.

Mnogokrat se čuje, da dober gospodar prej, ko kaj kupi, reče: "To moram še prej dobro pogledati, mačke v vreči ne bom kupoval". —

Marsikteri prav zvito dokazuje vsak dan in pri vsaki pri-ložnosti, da bi se po tem pregovoru vsikdar moralo ravnati. On pregledava dobro vsak kozarček vina, ktere ga mu je krē-mar naljil in pretehta na tanko, ali je mera popolna in vino čisto, in še ga le pije, kedar je tudi nos svojo dolžnost storil in zdrav duh vina potrdil. — Vse to stori naš dober gospodar samo zato, da dokaže da noče kupiti "mačke v vreči". Ravno iz tega vzroka preišče tudi v krēmi vse žemlje, ktere se na mizi nahajajo, dokler ne najde take, ktera ni premehka ne pretrda, temoč taka, kakovo on naj

bolj ljubi t. j. malo krhka, — „ker mačke v vreči“ nanoben način noče kupiti. —

Žalibog je vendar poleg svojega dobrega vodila cenino in zavolj ognja varnejšo pipo za tabak zamenil s dražjejo in zavolj ognja nevarnejšo smodko (cigaro) in pri ti reči mačko v vreči — jemu celo nepoznano in drago smodko zamenil z že privajeno pipo, samo, da tudi on puha tabak po šegi.

Napako, ktero je pri tem storil, hoče sicer pri kupovanju smodke s tim popraviti, da preišče z naj večšo previdnostjo vsako, samo da ne bi kupil take, ktera, kakor pravi „ne vleče“. —

Ker mu mali košček tabaka, od kterega še mora ospiču odgriznoti in izplunoti in zadnji četrt celo neporabljen odvrči — kar vse prav dobro ve — na leto precej drago dojde, tudi če celo leto prav pravilno puha, da, mnogokrat tako drago, kot pol ali celo dače, ktero na leto plačuje. To vendar vse celo nič ne dene, ker če si okol novega leta kupi novi koledarček, spet gleda, da pri tem one nepotrebne stroške nekoliko poravnja, in zatoraj si koledarček mesto za 30 kr. za 20 kr. kupi; tudi pri tem kupu noče kupiti „mačke v vreči“ zatoraj do meseca februarja in si pomaga brez koledarčka kolikor je mogoče in tedaj si izbere še le takega, ki je meseca januarja vreme naj bolj prorokoval. Žalibog ne pretehta in ne pregleda vsikdar v svojem gospodarstvu vse tako natanko, tukaj mu splava marsikteri goldinarček po vodi po neprehtanem ravnanju, in pri svojih vredbah in podvzetjih je mnogokrat podoben onemu možu, ki je prižgal za 1 gld. bankovec, in iskal zgubljen krajcar.

Tudi drugim gospodarom se večkrat pripeti, kateri niso tako zviti ko ta prebrisaneč, da si kupijo „mačko v vreči“ brez da bi to opazili, in da tudi večkrat mačko v vreči prodajo in se strašno jezijo, ako mislijo da so kakošno malenkost za pol krajcarja predrago kupili, če so ravno mnogokrat pri večših kupih zlo nestrogi, samo zarad stare navade in mnogokrat tudi iz lenobe in malomarnosti.

To se mnogokrat zgodi pri prodaji takih gospodarskih pridelkov, kateri se težko vagajo kot seno, slama, detela, živa ali itd. in vendar je vaganje jedina varna mera, po kateri se naj gotovejše določi prava vrednost vseh gospodarskih pridelkov. Pri prodaji takih stvari naj večkrat odloči samo okomera, in tukaj proda gospodar naj večkrat „mačko v vreči“ in skoraj vsikdar na svojo škodo. Kupec, kateri vsak teden, ali morebiti celo vsak dan tako blago kupi, je v tem dobro vaje in zatoraj tudi naj rajše kupi od kmeta po okomeri, ker pri takem kupu vsikdar padne dobiček v njegov žep. (Konec prihodnjič.)

Bučelarstvo.

Bolezen bučel. Pri bučelah nahajamo dve bolezni, iz prehladenja namreč, vlage in nezdravega medu postala griža, in gnjila zalega (Faulbrut), ktera je za druge buče zlo okužljiva. Panji, ki so z gnjilo zalego okuženi, morajo poginoti, če ne prej po 2—3 letih. Proti taki bolezni drugega zdravila ni, kakor da se buče iz panja vzamejo, v drugega čistega prenesejo in s toplim medom krmijo. Zdravila, ktera so že od nekdanj stari bučelarji priporočali, nimajo nobenega vspeha. Tako imenovana besnoča, za ktero buče s močnim trganjem poginjajo, je posledek strupa, kterega so se buče ali iz strupnega bilja ali iz kake druge stvari nazižale. Tako imenovana roženost ali grbavost (*Büschelkrankheit*) ni nobena bolezen, ker tako nasmišljeni izrod ni nič drugega, kakor nakupljeni pelud (*Blumenstaub*). G. L.

Stanko Vrazova literarna zapuščina.

Poroča F. Kočevar.

(Dalje.)

Kar se slovstvene vrednosti spisov umetnega blaga tiče, o tej ne bom poročal. Kritika ni moja stvar. Spisi leže brez vsakega reda na kupu, kakor seno na navlju. Tu je zvezek, tam sešitek, tam opet mal almanašec, tu je krpica papira, tam opet cela, dva, trikrat prelomljena pola, tu je nekaj odstriženega, tam nekaj odtrganega ali prilepljenega. Mnogo spisov je s svinčenko spisanih, in ta spisava se je v teku časa tako razmazala, da se neki spisi celo več brati ne morejo, kar je posebno pri neklih narodnih pesmih zelo škoda. Spisi so spisani veči del v Bohoričici in Gajici, deloma pa tudi v Metelčici in Danjčici, neke prekmurske narodne pesmi tudi v pravopisu magjarskega jezika.

Kolikokrat smo mi Slovenci zadnjih trideset let pomanjkanje dušne hrane trpeli, ne vede za ta bogati zaklad, ki ga nam je St. Vraz nakopil. Bila mu za to večna slava in stoterna hvala od nas jegovih potomkov!

Da je v rokopisu razun St. Vrazovih umetnih umotvorov in prevodov tudi tolik broj spisov drugih pisateljev, bi jaz iz tega tolmačil, da je St. Vraz brž ko ne imel nakano, vse te spise v kakšnem almanahu izdati. Sicer to misel nisem našel nikjer v rokopisu napomenjeno, pa vendar bi sodil tako, celo če se še to v obzir vzame, da se je pred letom 1848 na Hrovaškem marsičesa natisnoti smelo, kar bi se bilo na Vaši strani Sotle gotovo zaplenilo bilo.

Cela literarna zapuščina St. Vrazova tako hrvaška kakor slovenska je lastnina matice ilirske. Slovenski del zapuščine, kakor sem ga opisal, leži zdaj pri gospodu profesorju Fr. Erjavcu v prirodoslovnem kabinetu zagrebske velike realke, kjer je precej varen proti nesreči ognja. Kolikor sem pozvedel ne kani matica ilirska slovenski del St. Vrazove literarne zapuščine izdati, ampak pripravna je drage volje rokopis matici slovenski odstopiti. Naj bi tedaj naša matica gospoda Fr. Erjavca, ki je že tak jen mandatar za Zagreb, še posebno v to ime pooblastila, da rokopis formalno od matice ilirske prevzame.

Kar se narodnega blaga, posebno kar se narodnih pesmi tiče, bi morala ena prvih skrbi naše matice ta biti, da se pod njeno egido in nadzirateljstvom naberejo in izdajo vse naše narodne pesmi, in da v to ime potrebne priprave precej odredi. Za narodnimi pesmimi morale bi priti na red narodne pripovedke, narodni pregovori, narodne igre, vraže in sploh vse narodno blago. Ne ena narodna drobtinica ne bi smela iti pod kvar. In to vse bi bil pristojen appendix k našemu velikemu slovarju, ki ga gospod Levstik v natis vreduje.

Kar se pa še posebe umetnega blaga St. Vrazove slovenske literarne zapuščine tiče, si ne morem kaj, da ne bi k koncu še to opazko pridodal, da po mojem mnenju spisi v tej obliki, v kateri se v rokopisu nahajajo, niso za natis. Ne zavoljo tega, ker so mnogi umotvori le prvi načrt, le površni osnutek, ti bi se lahko odločiti mogli; ampak zavoljo tega, ker je jih pretežni del spisan v vzhodnem slovenskem narečju. Med tistim časom, ko so se spisali in med današnjim leži en cel človeški zarod, leži celih pet in dvajset novičnih tečajev, leže zraven njih vsa druga mnogotera slovstvena dela, ki so v zadnjih tridesetih letih na dan prišla, in našemu knjižnemu jeziku poseben značaj vpečatila. Vodnik in Prešern, posebno pa Novice so kranjsko gorenščino v našo knjigo kot pismeni jezik vpeljale; in danas stoji vsa slovenska pismenost na temelju kranjske gorenščine. Po mnogem prerivanju po knjigah in časopisih se je to po sebi dosta rogljato slovensko narečje še precej ogladilo; kakor se oglači n. pr. oster kremen, ki ga povodnje po produ brusijo. V enem leta 1844 St. Vrazu od nekega vzhodnega Slovenca pisanem listu se pisatelj na Novice toži, da mu vsak jegov dopis kranjčijo. Če ravno je od vseh poznateljev našega jezika priznано, da je vzhodna slovensčina izmed vseh slovenskih narečij leksikalno naj bogatejša, gramatikalno naj čistejša, in v svojej dikeji naj bolj slovansko-značajna, in zraven tega tudi koroščini in dolensčini bliža nego gorenščina, vendar prevage v naši knjigi nikdar več zadobila ne bo. Le St. Vraz, ki je deset let pred Novicami pisati začel, bi bil mogel jo, da se ne bil pozneje ilirščine poprijel, na književni prestol posaditi! In to je gotovo, da so St. Vrazovi leta 1833 spisani slovenski umotvori, kar se jezika tiče mnogo bolji, kakor Novični od leta 1843. Danas ima vzhodna slovensčina le še to nalogo, da po časih v naš knjižni jezik vteka, ter s tem svojim vtekanjem jegov še dosta skaljen tok čisti.

Vse to skupaj vzeto me nuka na ta predlog, naj se umetno blago St. Vrazove slovenske literarne zapuščine pred izdanjem, kar se jezika tiče, po kakšni vešti roki revidira. (Dalje prihodnjič.)

Navodi k narodnemu gospodarstvu.

(Dalje.)

Del IV.

10. Pogosto se vendar more opaziti, da je zamenjivna veljava kterih izdelkov večja ali manjša od dela; to more se dogoditi, kekar je teh izdelkov bolj ali manj potreba,

bolj ljubi t. j. malo krhka, — „ker mačke v vreči“ nanoben način noče kupiti. —

Žalibog je vendar poleg svojega dobrega vodila cenino in zavolj ognja varnejšo pipo za tabak zamenil s dražjejo in zavolj ognja nevarnejšo smodko (cigaro) in pri ti reči mačko v vreči — jemu celo nepoznano in drago smodko zamenil z že privajeno pipo, samo, da tudi on puha tabak po šegi.

Napako, ktero je pri tem storil, hoče sicer pri kupovanju smodke s tim popraviti, da preišče z naj večšo previdnostjo vsako, samo da ne bi kupil take, ktera, kakor pravi „ne vleče“. —

Ker mu mali košček tabaka, od kterega še mora ospiču odgriznoti in izplunoti in zadnji četrt celo neporabljen odvrči — kar vse prav dobro ve — na leto precej drago dojde, tudi če celo leto prav pravilno puha, da, mnogokrat tako drago, kot pol ali celo dače, ktero na leto plačuje. To vendar vse celo nič ne dene, ker če si okol novega leta kupi novi koledarček, spet gleda, da pri tem one nepotrebne stroške nekoliko poravnja, in zatoraj si koledarček mesto za 30 kr. za 20 kr. kupi; tudi pri tem kupu noče kupiti „mačke v vreči“ zatoraj do meseca februarja in si pomaga brez koledarčka kolikor je mogoče in tedaj si izbere še le takega, ki je meseca januarja vreme naj bolj prorokoval. Žalibog ne pretehta in ne pregleda vsikdar v svojem gospodarstvu vse tako natanko, tukaj mu splava marsikteri goldinarček po vodi po nepretehtanem ravnanju, in pri svojih vredbah in podvzetjih je mnogokrat podoben onemu možu, ki je prižgal za 1 gld. bankovec, in iskal zgubljen krajcar.

Tudi drugim gospodarom se večkrat pripeti, kateri niso tako zviti ko ta prebrisaneč, da si kupijo „mačko v vreči“ brez da bi to opazili, in da tudi večkrat mačko v vreči prodajo in se strašno jezijo, ako mislijo da so kakošno malenkost za pol krajcarja predrago kupili, če so ravno mnogokrat pri večših kupih zlo nestrogi, samo zarad stare navade in mnogokrat tudi iz lenobe in malomarnosti.

To se mnogokrat zgodi pri prodaji takih gospodarskih pridelkov, kateri se težko vagajo kot seno, slama, detela, živa ali itd. in vendar je vaganje jedina varna mera, po kateri se naj gotovejše določi prava vrednost vseh gospodarskih pridelkov. Pri prodaji takih stvari naj večkrat odloči samo okomera, in tukaj proda gospodar naj večkrat „mačko v vreči“ in skoraj vsikdar na svojo škodo. Kupec, kateri vsak teden, ali morebiti celo vsak dan tako blago kupi, je v tem dobro vaje in zatoraj tudi naj rajše kupi od kmeta po okomeri, ker pri takem kupu vsikdar padne dobiček v njegov žep. (Konec prihodnjič.)

Bučelarstvo.

Bolezen bučel. Pri bučelah nahajamo dve bolezni, iz prehladenja namreč, vlage in nezdravega medu postala griža, in gnjila zalega (Faulbrut), ktera je za druge buče zlo okužljiva. Panji, ki so z gnjilo zalego okuženi, morajo poginoti, če ne prej po 2—3 letih. Proti taki bolezni drugega zdravila ni, kakor da se buče iz panja vzamejo, v drugega čistega prenesejo in s toplim medom krmijo. Zdravila, ktera so že od nekdanj stari bučelarji priporočali, nimajo nobenega vspeha. Tako imenovana besnoča, za ktero buče s močnim trganjem poginjajo, je posledek strupa, kterega so se buče ali iz strupnega bilja ali iz kake druge stvari nazižale. Tako imenovana roženost ali grbavost (*Büschelkrankheit*) ni nobena bolezen, ker tako nasmišljeni izrod ni nič drugega, kakor nakupljeni pelud (*Blumenstaub*). G. L.

Stanko Vrazova literarna zapuščina.

Poroča F. Kočevar.

(Dalje.)

Kar se slovstvene vrednosti spisov umetnega blaga tiče, o tej ne bom poročal. Kritika ni moja stvar. Spisi leže brez vsakega reda na kupu, kakor seno na navlju. Tu je zvezek, tam sešitek, tam opet mal almanašec, tu je krpica papira, tam opet cela, dva, trikrat prelomljena pola, tu je nekaj odstriženega, tam nekaj odtrganega ali prilepljenega. Mnogo spisov je s svinčenko spisanih, in ta spisava se je v teku časa tako razmazala, da se neki spisi celo več brati ne morejo, kar je posebno pri neklih narodnih pesmih zelo škoda. Spisi so spisani veči del v Bohoričici in Gajici, deloma pa tudi v Metelčici in Danjčici, neke prekmurske narodne pesmi tudi v pravopisu magjarskega jezika.

Kolikokrat smo mi Slovenci zadnjih trideset let pomanjkanje dušne hrane trpeli, ne vede za ta bogati zaklad, ki ga nam je St. Vraz nakopil. Bila mu za to večna slava in stoterna hvala od nas jegovih potomkov!

Da je v rokopisu razun St. Vrazovih umetnih umotvorov in prevodov tudi tolik broj spisov drugih pisateljev, bi jaz iz tega tolmačil, da je St. Vraz brž ko ne imel nakano, vse te spise v kakšnem almanahu izdati. Sicer to misel nisem našel nikjer v rokopisu napomenjeno, pa vendar bi sodil tako, celo če se še to v obzir vzame, da se je pred letom 1848 na Hrovaškem marsičesa natisnoti smelo, kar bi se bilo na Vaši strani Sotle gotovo zaplenilo bilo.

Cela literarna zapuščina St. Vrazova tako hrvaška kakor slovenska je lastnina matice ilirske. Slovenski del zapuščine, kakor sem ga opisal, leži zdaj pri gospodu profesorju Fr. Erjavcu v prirodoslovnem kabinetu zagrebske velike realke, kjer je precej varen proti nesreči ognja. Kolikor sem pozvedel ne kani matica ilirska slovenski del St. Vrazove literarne zapuščine izdati, ampak pripravna je drage volje rokopis matici slovenski odstopiti. Naj bi tedaj naša matica gospoda Fr. Erjavca, ki je že tak jen mandatar za Zagreb, še posebno v to ime pooblastila, da rokopis formalno od matice ilirske prevzame.

Kar se narodnega blaga, posebno kar se narodnih pesmi tiče, bi morala ena prvih skrbi naše matice ta biti, da se pod njeno egido in nadzirateljstvom naberejo in izdajo vse naše narodne pesmi, in da v to ime potrebne priprave precej odredi. Za narodnimi pesmimi morale bi priti na red narodne pripovedke, narodni pregovori, narodne igre, vraže in sploh vse narodno blago. Ne ena narodna drobtinica ne bi smela iti pod kvar. In to vse bi bil pristojen appendix k našemu velikemu slovarju, ki ga gospod Levstik v natis vreduje.

Kar se pa še posebe umetnega blaga St. Vrazove slovenske literarne zapuščine tiče, si ne morem kaj, da ne bi k koncu še to opazko pridodal, da po mojem mnenju spisi v tej obliki, v kateri se v rokopisu nahajajo, niso za natis. Ne zavoljo tega, ker so mnogi umotvori le prvi načrt, le površni osnutek, ti bi se lahko odločiti mogli; ampak zavoljo tega, ker je jih pretežni del spisan v vzhodnem slovenskem narečju. Med tistim časom, ko so se spisali in med današnjim leži en cel človeški zarod, leži celih pet in dvajset novičnih tečajev, leže zraven njih vsa druga mnogotera slovenska dela, ki so v zadnjih tridesetih letih na dan prišla, in našemu knjižnemu jeziku poseben značaj vpečatila. Vodnik in Prešern, posebno pa Novice so kranjsko gorenščino v našo knjigo kot pismeni jezik vpeljale; in danas stoji vsa slovenska pismenost na temelju kranjske gorenščine. Po mnogem prerivanju po knjigah in časopisih se je to po sebi dosta rogljato slovensko narečje še precej ogladilo; kakor se oglađi n. pr. oster kremen, ki ga povodnje po produ brusijo. V enem leta 1844 St. Vrazu od nekega vzhodnega Slovenca pisanem listu se pisatelj na Novice toži, da mu vsak jegov dopis kranjčijo. Če ravno je od vseh poznateljev našega jezika priznано, da je vzhodna slovensčina izmed vseh slovenskih narečij leksikalno naj bogatejša, gramatikalno naj čistejša, in v svojej dikeji naj bolj slovansko-značajna, in zraven tega tudi koroščini in dolensčini bliža nego gorenščina, vendar prevage v naši knjigi nikdar več zadobila ne bo. Le St. Vraz, ki je deset let pred Novicami pisati začel, bi bil mogel jo, da se ne bil pozneje ilirščine poprijel, na književni prestol posaditi! In to je gotovo, da so St. Vrazovi leta 1833 spisani slovenski umotvori, kar se jezika tiče mnogo bolji, kakor Novični od leta 1843. Danas ima vzhodna slovensčina le še to nalogo, da po časih v naš knjižni jezik vteka, ter s tem svojim vtekanjem jegov še dosta skaljen tok čisti.

Vse to skupaj vzeto me nuka na ta predlog, naj se umetno blago St. Vrazove slovenske literarne zapuščine pred izdanjem, kar se jezika tiče, po kakšni vešti roki revidira. (Dalje prihodnjič.)

Navodi k narodnemu gospodarstvu.

(Dalje.)

Del IV.

10. Pogosto se vendar more opaziti, da je zamenljiva veljava kterih izdelkov večja ali manjša od dela; to more se dogoditi, keđar je teh izdelkov bolj ali manj potreba,

bolj ljubi t. j. malo krhka, — „ker mačke v vreči“ nanoben način noče kupiti. —

Žalibog je vendar poleg svojega dobrega vodila cenino in zavolj ognja varnejšo pipo za tabak zamenil s dražjejo in zavolj ognja nevarnejšo smodko (cigaro) in pri ti reči mačko v vreči — jemu celo nepoznano in drago smodko zamenil z že privajeno pipo, samo, da tudi on puha tabak po šegi.

Napako, katero je pri tem storil, hoče sicer pri kupovanju smodke s tim popraviti, da preišče z naj večšo previdnostjo vsako, samo da ne bi kupil take, ktera, kakor pravi „ne vleče“. —

Ker mu mali košček tabaka, od kterega še mora ospiču odgriznoti in izplunoti in zadnji četrt celo neporabljen odvrči — kar vse prav dobro ve — na leto precej drago dojde, tudi če celo leto prav pravilno puha, da, mnogokrat tako drago, kot pol ali celo dače, ktero na leto plačuje. To vendar vse celo nič ne dene, ker če si okol novega leta kupi novi koledarček, spet gleda, da pri tem one nepotrebne stroške nekoliko poravnava, in zatoraj si koledarček mesto za 30 kr. za 20 kr. kupi; tudi pri tem kupu noče kupiti „mačke v vreči“ zatorej do meseca februarja in si pomaga brez koledarčka kolikor je mogoče in tedaj si izbere še le takega, ki je meseca januarja vreme naj bolj prorokoval. Žalibog ne pretehta in ne pregleda vsikdar v svojem gospodarstvu vse tako natanko, tukaj mu splava marsikteri goldinarček po vodi po nepretehtanem ravnanju, in pri svojih vredbah in podvzetjih je mnogokrat podoben onemu možu, ki je prižgal za 1 gld. bankovec, in iskal zgubljen krajcar.

Tudi drugim gospodarom se večkrat pripeti, kateri niso tako zviti ko ta prebrisaneč, da si kupijo „mačko v vreči“ brez da bi to opazili, in da tudi večkrat mačko v vreči prodajo in se strašno jezijo, ako mislijo da so kakošno malenkost za pol krajcarja predrago kupili, če so ravno mnogokrat pri večših kupih zlo nestrogi, samo zarad stare navade in mnogokrat tudi iz lenobe in malomarnosti.

To se mnogokrat zgodi pri prodaji takih gospodarskih pridelkov, kateri se težko vagajo kot seno, slama, detela, živa ali itd. in vendar je vaganje jedina varna mera, po kateri se naj gotovejše določi prava vrednost vseh gospodarskih pridelkov. Pri prodaji takih stvari naj večkrat odloči samo okomera, in tukaj proda gospodar naj večkrat „mačko v vreči“ in skoraj vsikdar na svojo škodo. Kupec, kateri vsak teden, ali morebiti celo vsak dan tako blago kupi, je v tem dobro vaje in zatoraj tudi naj rajše kupi od kmeta po okomeri, ker pri takem kupu vsikdar padne dobiček v njegov žep. (Konec prihodnjič.)

Bučelarstvo.

Bolezen bučel. Pri bučelah nahajamo dve bolezni, iz prehladenja namreč, vlage in nezdravega medu postala griža, in gnjila zalega (Faulbrut), ktera je za druge buče zlo okužljiva. Panji, ki so z gnjilo zalego okuženi, morajo poginoti, če ne prej po 2—3 letih. Proti taki bolezni drugega zdravila ni, kakor da se buče iz panja vzamejo, v drugega čistega prenesejo in s toplim medom krmijo. Zdravila, ktera so že od nekdanj stari bučelarji priporočali, nimajo nobenega vspeha. Tako imenovana besnoča, za ktero buče s močnim trganjem poginjajo, je posledek strupa, kterega so se buče ali iz strupnega bilja ali iz kake druge stvari nazižale. Tako imenovana roženost ali grbavost (*Büschelkrankheit*) ni nobena bolezen, ker tako nasmišljeni izrod ni nič drugega, kakor nakupljeni pelud (*Blumenstaub*). G. L.

Stanko Vrazova literarna zapuščina.

Poroča F. Kočevar.

(Dalje.)

Kar se slovstvene vrednosti spisov umetnega blaga tiče, o tej ne bom poročal. Kritika ni moja stvar. Spisi leže brez vsakega reda na kupu, kakor seno na navlju. Tu je zvezek, tam sešitek, tam opet mal almanasec, tu je krpica papira, tam opet cela, dva, trikrat prelomljena pola, tu je nekaj odstriženega, tam nekaj odtrganega ali prilepljenega. Mnogo spisov je s svinčenko spisanih, in ta spisava se je v teku časa tako razmazala, da se neki spisi celo več brati ne morejo, kar je posebno pri neklih narodnih pesmih zelo škoda. Spisi so spisani veči del v Bohoričici in Gajici, deloma pa tudi v Metelčici in Danjčici, neke prekmurske narodne pesmi tudi v pravopisu magjarskega jezika.

Kolikokrat smo mi Slovenci zadnjih trideset let pomanjkanje dušne hrane trpeli, ne vede za ta bogati zaklad, ki ga nam je St. Vraz nakopil. Bila mu za to večna slava in stoterna hvala od nas jegovih potomkov!

Da je v rokopisu razun St. Vrazovih umetnih umotvorov in prevodov tudi tolik broj spisov drugih pisateljev, bi jaz iz tega tolmačil, da je St. Vraz brž ko ne imel nakano, vse te spise v kakšnem almanahu izdati. Sicer to misel nisem našel nikjer v rokopisu napomenjeno, pa vendar bi sodil tako, celo če se še to v obzir vzame, da se je pred letom 1848 na Hrovaškem marsičesa natisnoti smelo, kar bi se bilo na Vaši strani Sotle gotovo zaplenilo bilo.

Cela literarna zapuščina St. Vrazova tako hrvaška kakor slovenska je lastnina matice ilirske. Slovenski del zapuščine, kakor sem ga opisal, leži zdaj pri gospodu profesorju Fr. Erjavcu v prirodoslovnem kabinetu zagrebske velike realke, kjer je precej varen proti nesreči ognja. Kolikor sem pozvedel ne kani matica ilirska slovenski del St. Vrazove literarne zapuščine izdati, ampak pripravna je drage volje rokopis matici slovenski odstopiti. Naj bi tedaj naša matica gospoda Fr. Erjavca, ki je že tak jen mandatar za Zagreb, še posebno v to ime pooblastila, da rokopis formalno od matice ilirske prevzame.

Kar se narodnega blaga, posebno kar se narodnih pesmi tiče, bi morala ena prvih skrbi naše matice ta biti, da se pod njeno egido in nadzirateljstvom naberejo in izdajo vse naše narodne pesmi, in da v to ime potrebne priprave precej odredi. Za narodnimi pesmimi morale bi priti na red narodne pripovedke, narodni pregovori, narodne igre, vraže in sploh vse narodno blago. Ne ena narodna drobtinica ne bi smela iti pod kvar. In to vse bi bil pristojen appendix k našemu velikemu slovarju, ki ga gospod Levstik v natis vreduje.

Kar se pa še posebe umetnega blaga St. Vrazove slovenske literarne zapuščine tiče, si ne morem kaj, da ne bi k koncu še to opazko pridodal, da po mojem mnenju spisi v tej obliki, v kateri se v rokopisu nahajajo, niso za natis. Ne zavoljo tega, ker so mnogi umotvori le prvi načrt, le površni osnutek, ti bi se lahko odločiti mogli; ampak zavoljo tega, ker je jih pretežni del spisan v vzhodnem slovenskem narečju. Med tistim časom, ko so se spisali in med današnjim leži en cel človeški zarod, leži celih pet in dvajset novičnih tečajev, leže zraven njih vsa druga mnogotera slovstvena dela, ki so v zadnjih tridesetih letih na dan prišla, in našemu knjižnemu jeziku poseben značaj vpečatila. Vodnik in Prešern, posebno pa Novice so kranjsko gorenščino v našo knjigo kot pismeni jezik vpeljale; in danas stoji vsa slovenska pismenost na temelju kranjske gorenščine. Po mnogem prerivanju po knjigah in časopisih se je to po sebi dosta rogljato slovensko narečje še precej ogladilo; kakor se oglađi n. pr. oster kremen, ki ga povodnje po produ brusijo. V enem leta 1844 St. Vrazu od nekega vzhodnega Slovenca pisanem listu se pisatelj na Novice toži, da mu vsak jegov dopis kranjčijo. Če ravno je od vseh poznateljev našega jezika priznано, da je vzhodna slovensčina izmed vseh slovenskih narečij leksikalno naj bogatejša, gramatikalno naj čistejša, in v svojej dikeji naj bolj slovansko-značajna, in zraven tega tudi koroščini in dolensčini bliža nego gorenščina, vendar prevage v naši knjigi nikdar več zadobila ne bo. Le St. Vraz, ki je deset let pred Novicami pisati začel, bi bil mogel jo, da se ne bil pozneje ilirščine poprijel, na književni prestol posaditi! In to je gotovo, da so St. Vrazovi leta 1833 spisani slovenski umotvori, kar se jezika tiče mnogo bolji, kakor Novični od leta 1843. Danas ima vzhodna slovensčina le še to nalogo, da po časih v naš knjižni jezik vteka, ter s tem svojim vtekanjem jegov še dosta skaljen tok čisti.

Vse to skupaj vzeto me nuka na ta predlog, naj se umetno blago St. Vrazove slovenske literarne zapuščine pred izdanjem, kar se jezika tiče, po kakšni vešti roki revidira. (Dalje prihodnjič.)

Navodi k narodnemu gospodarstvu.

(Dalje.)

Del IV.

10. Pogosto se vendar more opaziti, da je zamenljiva veljava kterih izdelkov večja ali manjša od dela; to more se dogoditi, keđar je teh izdelkov bolj ali manj potreba,

veče ali manjše zahtevanje za nje ali kedar se je kakšna dobra mašina iznašla na kratko kedar ni izpravljanje z zahtevanjem v pravi razmeri. To vendar naj nikogar preveč ne moti, ker takšne razmere le kratko trajati morejo, brž se poravnajo in medsobne zastanke poplačajo tako da obvelja obče pravilo: kedar se naj zamenjuje, se zamenjuje delo za delo.

11. Zamenjivavec ali trgovec ne vdeluje izdelku ali blagu nobene nove veljave; pa množi delo in hrani čas izdelovatelu in porabitelju, t. j. temu, ki stvari načinja in onemu, ki jih potem rabi. Trgovec, štacunar in kramar ne prenareja ne nožev, ne sukna ne platna, temoč prodava blago kakšnega od fabrikantov dobiva, pa vendar s tim mnogo občinstvu koristi. Ko bi n. p. kmet, ki kos potrebuje imel z svojim žitom k kovaču, ki kose, dela potovati, da ga tam za potrebno mu orodje zamenji, bi ga ta kosa gotovo 10 krat več koštala, kakor ga zdaj. Ravna takšna razmera bi bila, ko bi vsakdo, ki kaj potrebuje, kar si sam načiniti ne more imel iti drugod svoj izdelek za druge mu potrebke izmeniti. Zato trgovec, da si sam blagu nove veljave ne vdeluje vendar s tim občinstvu veliko službo in korist delada stroške, s kterimi se stvari dobivajo in razpošiljajo, mnogo pomanjšuje; jegovo poslovanje je zato toliko, in v časih še več vredno kakor onih, ki blago izdelujejo.

12. Lehko je iz tega posneti, da bolje ko so zamene, boljše trgovcu in občinstvu: Na večji dobiček je trgovcu, ker z enim in istim kapitalom v danem času več zamen opravi more, in s tim mu večji letni donesek: pa ko mu blago urno od rok teče, mu tudi leži naplačo znižava in tako je boljše občinstvu, ker ga za boljši kup dobiva. Zato je tedaj kakor vidimo v vgodnih in dobrih časih brižna trgovina, zamenjivanje se opravlja brižno ter na boljši dobiček trgovcu in občinstvu.

13. Imamo vendar omeniti tri okolnosti, po kterih se gosto ali redko zamenjivanje, brižna ali slaba trgovina ravna. Prvič je zvedenost ali inteligencija naroda. Vsakdo bi rad imel različnih stvari, z kterimi si življenje vgodno in srečno pripravljamo, samo da je pozna in ve kako si jih pridobiti. Narod se tedaj naj prej ima učiti poznavati stvari, ktere so mu za vgodno in srečno življenje potrebne, in naj boljše načine, po kterih si jih naj leži priskrbivati more. Zato so nam časniki, potovanje po tujih deželah in vsako sredstvo, po katerem se pozvedenje pridobiva velike koristi: s tim se nam budijo želje si svoje stanje enako z drugimi boljšeovati, kar nas k večji brižnosti in marljivosti nudi.

(Dalje prihodnjič.)

Pod Lipo.

Podučivni in vgodni pogovori.

Semenko (*sedi z Igličem sam pri mizi pod lipo*). No, Iglič, kaj ste brali važnega v časnikih?

Iglič. Za me je naj bolj važno to, da zdaj vem da je g. L. Svetec izvrsten slovenski slovničar, ker je to on sam pri sodnji na Dunaju rekel.

Semenko. Zakaj pa je to za vas tako važno?

Iglič. Ker namerjavam izdajati knjigo „o slovenskih akcentih“ in če kaj ne bom znal, bom pisal Svetcu, da mi pove.

Semenko. Ali pa bo ta knjiga nas Slovence kaj podučila in nam poprek koristila?

Iglič. Tega še zdaj celo ne vem, hočem vendar zdaj začeti nekaj pisati, da pokažem, da jaz tudi pisati vem.

Semenko. Če ne bi vedel, da se radi šalite, bi si moral misliti, da se vam je začelo v gornjem vašem nastropju (*po kaže na glavo*) nekaj mešati! — Kaj pa še vas je drugo zanimivalo, kar ste brali.

Iglič. Posebno še me je tudi zanimivala velika narodna svečanost, ki je bila 16. maja v Pragi. To je morala biti krasota! — Zlo mi je žal, da nisem bil tam. — Da bi bil —

Semenko (*mu hitro segne v besedo*) imeli denarja, bi tudi bili šli v Prago, ste hoteli reči, kaj ne? Tako se je godilo tudi meni in mnogim drugim marsikteri bi se bil rad vdeležil svečanosti, pa —

Iglič (*mu segne v besedo*). Pa ni imel (*smene s palcem in kazavnikom*) „ta je prva“, kaj ne?

Semenko. Da, da, ta je prva, ta, če te ni se ne more nič napraviti. — Svečanost je tudi mene naj bolj zanimivala,

morala pa je res biti prav velikanska, ker se skoraj po vseh časnikih, se ve da slovanskih četeje, da še zlata Praga take svečanosti ni videla; pa taka je tudi morala biti, saj se ni pokladal kamen samo česku gledišču, temoč novi dobi česke in morebiti tudi cele slovanske zgodovine?

Ljubomir (*ki pristopi z mnogimi drugimi tovarši*). No, kaj pa vidva tukaj politizirata, zakaj pa nista došla, na njivo, da bi videla kako se globoko orje.

Semenko. Nisva vedela, kje ste bili. Ali pa je globoko oranje res tako zlo koristno, kakor se piše o njem?

Ljubomir. No, to se ve da je, samo skusite, in se boste sami taki prepričali, saj vas to ne bo mnogo stalo, in zgaube ne bo tudi nobene.

Žalec. Hvala lepa! prosim! — Zdaj pa nam spet razlagajte neke politične stvari.

Ljubomir. Dobro! — Zadnjikrat smo govorili, o ljudovladni državi in pitalo se je; ktere različne ljudovladne državne vravnave da so? in na to odgovorim: Če v ljudj vladjo podeli ljudstvo državino oblast več osebam, ktere si samo izvoli, se ljudovladje pravi demokratično; taka državna vravnava je tedaj položena na ljudsko samoblastje, t. j. volja ljudstva je tukaj celo neodvisna; če pa se oblast ne da voljenim iz ljudstva, temoč samo nekim posebnim prvenstvenim rodovinom ali rodom, kakor je p. to bilo v Benetkah v Genovi; se pravi taka država aristokratično ljudovladje.

Iglič. Kaj pa se imenuje aristokracija?

Ljubomir. Aristokracija bi se po našem moralo imenovati vladanje naj boljših, navadno vendar pomeni ta beseda vladanje zlahitnežev; od onega časa vendar, ko so zlahitni ali zlahitneži nehali biti naj boljši, tudi ni več nobenega aristokratičnega ljudovladja, in še imajo zlahitni zdaj samo nekoliko vpliva v monarhijah in to skoraj vsikdar na škodo ljudstva.

Semenko. Kdo po te spada k ljudstvu?

Ljubomir. K ljudstvu spadajo prav za prav vsi državljani, če imajo vendar ali zahtevajo v kaki državi posebni stanovi p. zlahitneži, ali vojaki itd. posebne predprave ali privilegije, po kterih drugi državljani škodo imajo; se navadno imenuje ljudstvo ona velika množina, kteri se po onih, ki imajo posebne pravice, mnoga prikratijo.

Žalec. Kaj pa je aristokraciji nasprotno.

Ljubomir. O tem prihodnjič, zdaj z Bogom!

Dopis.

Od sv. Jakoba v slov. goricah, 4. junija. Na visoki binkoštni praznik prišli so nekteri trdo nemški rokodelski fantje iz Gradca, med kterimi sta bila tudi dva Dunajčana, v tako imenovano Drozgovo gorico, koje posestnik je neki oštir, Bühm po imenu, v nemškem Gradcu. Kako grdo so oba binkoštna svetka pri nas rogovili! moramo zaradi sramote pred Bogom in ljudstvom zamolčati, nego le toliko povemo, da ljudje ki tako počenjajo „niso naše gore list“. Slovenci sploh ne žalijo vernega svojega naroda, ker dobro vedo, da ima vsaka reč svoj čas in svoje mesto.

Pri nas imamo hudo sušo, kaj bo, ako pohlevnega deža ne dobimo.

Tudi tatje rogovilijo po naših pivnicah in kravskih hlevih ter veliko škode store. Uno večer so pri nekem kmetu na Policah kravo ukradli ter jo zabodli zunaj hleva, pa so jo morali pustiti, ker jih je menda nekdo pregнал.

Kaj le vendar g. g. župani s svojo patrolo delajo?

Ravno ko te vrstice pišem, dobim pismo od vrlega domorodca Luka Drzečnika iz Ribnice, v kojem toži, da se mora ribniška mladina v 3. razredu celo nemško učiti in da je c. k. okrajni urad marnberški občinam Arlea, sv. Anton, in sv. Primož na slovensko vlogo odgovoril nemško in sicer tako da še menda ni dopuščeno v slovenskem jeziku uradovati.

Mar misli marnberški okrajni urad, da ostane §. 19 temeljnih državnih postav samo na papirju?

Strmski.

Politični ogled.

Iz državnega zbora. V 112. seji se je posvetovalo o dohodkih in načinu, kako poplačati dovoljene stroške. — Četvero prvih poglavij (cesarski dvor, državni zbor in mini-

veče ali manjše zahtevanje za nje ali kedar se je kakšna dobra mašina iznašla na kratko kedar ni izpravljanje z zahtevanjem v pravi razmeri. To vendar naj nikogar preveč ne moti, ker takšne razmere le kratko trajati morejo, brž se poravnajo in medsobne zastanke poplačajo tako da obvelja obče pravilo: kedar se naj zamenjuje, se zamenjuje delo za delo.

11. Zamenjivavec ali trgovec ne vdeluje izdelku ali blagu nobene nove veljave; pa množi delo in hrani čas izdelovatelu in porabitelju, t. j. temu, ki stvari načinja in onemu, ki jih potem rabi. Trgovec, štacunar in kramar ne prenareja ne nožev, ne sukna ne platna, temoč prodava blago kakšnega od fabrikantov dobiva, pa vendar s tim mnogo občinstvu koristi. Ko bi n. p. kmet, ki kos potrebuje imel z svojim žitom k kovaču, ki kose, dela potovati, da ga tam za potrebno mu orodje zamenji, bi ga ta kosa gotovo 10 krat več koštala, kakor ga zdaj. Ravna takšna razmera bi bila, ko bi vsakdo, ki kaj potrebuje, kar si sam načiniti ne more imel iti drugod svoj izdelek za druge mu potrebke izmeniti. Zato trgovec, da si sam blagu nove veljave ne vdeluje vendar s tim občinstvu veliko službo in korist delada stroške, s kterimi se stvari dobivajo in razpošiljajo, mnogo pomanjšuje; jegovo poslovanje je zato toliko, in v časih še več vredno kakor onih, ki blago izdelujejo.

12. Lehko je iz tega posneti, da bolje ko so zamene, boljše trgovcu in občinstvu: Na večji dobiček je trgovcu, ker z enim in istim kapitalom v danem času več zamen opravi more, in s tim mu večji letni donesek: pa ko mu blago urno od rok teče, mu tudi leži naplačo znižava in tako je boljše občinstvu, ker ga za boljši kup dobiva. Zato je tedaj kakor vidimo v vgodnih in dobrih časih brižna trgovina, zamenjivanje se opravlja brižno ter na boljši dobiček trgovcu in občinstvu.

13. Imamo vendar omeniti tri okolnosti, po kterih se gosto ali redko zamenjivanje, brižna ali slaba trgovina ravna. Prvič je zvedenost ali inteligencija naroda. Vsakdo bi rad imel različnih stvari, z kterimi si življenje vgodno in srečno pripravljamo, samo da je pozna in ve kako si jih pridobiti. Narod se tedaj naj prej ima učiti poznavati stvari, ktere so mu za vgodno in srečno življenje potrebne, in naj boljše načine, po kterih si jih naj leži priskrbivati more. Zato so nam časniki, potovanje po tujih deželah in vsako sredstvo, po katerem se pozvedenje pridobiva velike koristi: s tim se nam budijo želje si svoje stanje enako z drugimi boljšeovati, kar nas k večji brižnosti in marljivosti nudi.

(Dalje prihodnjič.)

Pod Lipo.

Podučivni in vgodni pogovori.

Semenko (*sedi z Igličem sam pri mizi pod lipo*). No, Iglič, kaj ste brali važnega v časnikih?

Iglič. Za me je naj bolj važno to, da zdaj vem da je g. L. Svetec izvrsten slovenski slovničar, ker je to on sam pri sodnji na Dunaju rekel.

Semenko. Zakaj pa je to za vas tako važno?

Iglič. Ker namerjavam izdajati knjigo „o slovenskih akcentih“ in če kaj ne bom znal, bom pisal Svetcu, da mi pove.

Semenko. Ali pa bo ta knjiga nas Slovence kaj podučila in nam poprek koristila?

Iglič. Tega še zdaj celo ne vem, hočem vendar zdaj začeti nekaj pisati, da pokažem, da jaz tudi pisati vem.

Semenko. Če ne bi vedel, da se radi šalite, bi si moral misliti, da se vam je začelo v gornjem vašem nastropju (*po kaže na glavo*) nekaj mešati! — Kaj pa še vas je drugo zanimalo, kar ste brali.

Iglič. Posebno še me je tudi zanimala velika narodna svečanost, ki je bila 16. maja v Pragi. To je morala biti krasota! — Zlo mi je žal, da nisem bil tam. — Da bi bil —

Semenko (*mu hitro segne v besedo*) imeli denarja, bi tudi bili šli v Prago, ste hoteli reči, kaj ne? Tako se je godilo tudi meni in mnogim drugim marsikteri bi se bil rad vdeležil svečanosti, pa —

Iglič (*mu segne v besedo*). Pa ni imel (*smene s palcem in kazavnikom*) „ta je prva“, kaj ne?

Semenko. Da, da, ta je prva, ta, če te ni se ne more nič napraviti. — Svečanost je tudi mene naj bolj zanimala,

morala pa je res biti prav velikanska, ker se skoraj po vseh časnikih, se ve da slovanskih četeje, da še zlata Praga take svečanosti ni videla; pa taka je tudi morala biti, saj se ni pokladal kamen samo česku gledišču, temoč novi dobi česke in morebiti tudi cele slovanske zgodovine?

Ljubomir (*ki pristopi z mnogimi drugimi tovarši*). No, kaj pa vidva tukaj politizirata, zakaj pa nista došla, na njivo, da bi videla kako se globoko orje.

Semenko. Nisva vedela, kje ste bili. Ali pa je globoko oranje res tako zlo koristno, kakor se piše o njem?

Ljubomir. No, to se ve da je, samo skusite, in se boste sami taki prepričali, saj vas to ne bo mnogo stalo, in zgaube ne bo tudi nobene.

Žalec. Hvala lepa! prosim! — Zdaj pa nam spet razlagajte neke politične stvari.

Ljubomir. Dobro! — Zadnjikrat smo govorili, o ljudovladni državi in pitalo se je; ktere različne ljudovladne državne vravnave da so? in na to odgovorim: Če v ljudj vladju podeli ljudstvo državino oblast več osebam, ktere si samo izvoli, se ljudovladje pravi demokratično; taka državna vravnava je tedaj položena na ljudsko samoblastje, t. j. volja ljudstva je tukaj celo neodvisna; če pa se oblast ne da voljenim iz ljudstva, temoč samo nekim posebnim prvenstvenim rodovinom ali rodom, kakor je p. to bilo v Benetkah v Genovi; se pravi taka država aristokratično ljudovladje.

Iglič. Kaj pa se imenuje aristokracija?

Ljubomir. Aristokracija bi se po našem moralo imenovati vladanje naj boljših, navadno vendar pomeni ta beseda vladanje zlahitnežev; od onega časa vendar, ko so zlahitni ali zlahitneži nehali biti naj boljši, tudi ni več nobenega aristokratičnega ljudovladja, in še imajo zlahitni zdaj samo nekoliko vpliva v monarhijah in to skoraj vsikdar na škodo ljudstva.

Semenko. Kdo po te spada k ljudstvu?

Ljubomir. K ljudstvu spadajo prav za prav vsi državljani, če imajo vendar ali zahtevajo v kaki državi posebni stanovi p. zlahitneži, ali vojaki itd. posebne predprave ali privilegije, po kterih drugi državljani škodo imajo; se navadno imenuje ljudstvo ona velika množina, kteri se po onih, ki imajo posebne pravice, mnoga prikratijo.

Žalec. Kaj pa je aristokraciji nasprotno.

Ljubomir. O tem prihodnjič, zdaj z Bogom!

Dopis.

Od sv. Jakoba v slov. goricah, 4. junija. Na visoki binkoštni praznik prišli so nekteri trdo nemški rokodelski fantje iz Gradca, med kterimi sta bila tudi dva Dunajčana, v tako imenovano Drozgovo gorico, koje posestnik je neki oštir, Bühm po imenu, v nemškem Gradcu. Kako grdo so oba binkoštna svetka pri nas rogovili! moramo zaradi sramote pred Bogom in ljudstvom zamolčati, nego le toliko povemo, da ljudje ki tako počenjajo „niso naše gore list“. Slovenci sploh ne žalijo vernega svojega naroda, ker dobro vedo, da ima vsaka reč svoj čas in svoje mesto.

Pri nas imamo hudo sušo, kaj bo, ako pohlevnega deža ne dobimo.

Tudi tatje rogovilijo po naših pivnicah in kravskih hlevih ter veliko škode store. Uno večer so pri nekem kmetu na Policah kravo ukradli ter jo zabodli zunaj hleva, pa so jo morali pustiti, ker jih je menda nekdo pregнал.

Kaj le vendar g. g. župani s svojo patrolo delajo?

Ravno ko te vrstice pišem, dobim pismo od vrlega domorodca Luka Drzečnika iz Ribnice, v kojem toži, da se mora ribniška mladina v 3. razredu celo nemško učiti in da je c. k. okrajni urad marnberški občinam Arlea, sv. Anton, in sv. Primož na slovensko vlogo odgovoril nemško in sicer tako da še menda ni dopuščeno v slovenskem jeziku uradovati.

Mar misli marnberški okrajni urad, da ostane §. 19 temeljnih državnih postav samo na papirju?

Strmski.

Politični ogled.

Iz državnega zbora. V 112. seji se je posvetovalo o dohodkih in načinu, kako poplačati dovoljene stroške. — Četvero prvih poglavij (cesarski dvor, državni zbor in mini-

veče ali manjše zahtevanje za nje ali kedar se je kakšna dobra mašina iznašla na kratko kedar ni izpravljanje z zahtevanjem v pravi razmeri. To vendar naj nikogar preveč ne moti, ker takšne razmere le kratko trajati morejo, brž se poravnajo in medsobne zastanke poplačajo tako da obvelja obče pravilo: kedar se naj zamenjuje, se zamenjuje delo za delo.

11. Zamenjivavec ali trgovec ne vdeluje izdelku ali blagu nobene nove veljave; pa množi delo in hrani čas izdelovatelu in porabitelju, t. j. temu, ki stvari načinja in onemu, ki jih potem rabi. Trgovec, štacunar in kramar ne prenareja ne nožev, ne sukna ne platna, temoč prodava blago kakšnega od fabrikantov dobiva, pa vendar s tim mnogo občinstvu koristi. Ko bi n. p. kmet, ki kos potrebuje imel z svojim žitom k kovaču, ki kose, dela potovati, da ga tam za potrebno mu orodje zamenji, bi ga ta kosa gotovo 10 krat več koštala, kakor ga zdaj. Ravna takšna razmera bi bila, ko bi vsakdo, ki kaj potrebuje, kar si sam načiniti ne more imel iti drugod svoj izdelek za druge mu potrebke izmeniti. Zato trgovec, da si sam blagu nove veljave ne vdeluje vendar s tim občinstvu veliko službo in korist delada stroške, s kterimi se stvari dobivajo in razpošiljajo, mnogo pomanjšuje; jegovo poslovanje je zato toliko, in v časih še več vredno kakor onih, ki blago izdelujejo.

12. Lehko je iz tega posneti, da bolje ko so zamene, boljše trgovcu in občinstvu: Na večji dobiček je trgovcu, ker z enim in istim kapitalom v danem času več zamen opravi more, in s tim mu večji letni donesek: pa ko mu blago urno od rok teče, mu tudi leži naplačo znižava in tako je boljše občinstvu, ker ga za boljši kup dobiva. Zato je tedaj kakor vidimo v vgodnih in dobrih časih brižna trgovina, zamenjivanje se opravlja brižno ter na boljši dobiček trgovcu in občinstvu.

13. Imamo vendar omeniti tri okolnosti, po kterih se gosto ali redko zamenjivanje, brižna ali slaba trgovina ravna. Prvič je zvedenost ali inteligencija naroda. Vsakdo bi rad imel različnih stvari, z kterimi si življenje vgodno in srečno pripravljamo, samo da je pozna in ve kako si jih pridobiti. Narod se tedaj naj prej ima učiti poznavati stvari, ktere so mu za vgodno in srečno življenje potrebne, in naj boljše načine, po kterih si jih naj leži priskrbivati more. Zato so nam časniki, potovanje po tujih deželah in vsako sredstvo, po katerem se pozvedenje pridobiva velike koristi: s tim se nam budijo želje si svoje stanje enako z drugimi boljšeovati, kar nas k večji brižnosti in marljivosti nudi.

(Dalje prihodnjič.)

Pod Lipo.

Podučivni in vgodni pogovori.

Semenko (*sedi z Igličem sam pri mizi pod lipo*). No, Iglič, kaj ste brali važnega v časnikih?

Iglič. Za me je naj bolj važno to, da zdaj vem da je g. L. Svetec izvrsten slovenski slovničar, ker je to on sam pri sodnji na Dunaju rekel.

Semenko. Zakaj pa je to za vas tako važno?

Iglič. Ker namerjavam izdajati knjigo „o slovenskih akcentih“ in če kaj ne bom znal, bom pisal Svetcu, da mi pove.

Semenko. Ali pa bo ta knjiga nas Slovence kaj podučila in nam poprek koristila?

Iglič. Tega še zdaj celo ne vem, hočem vendar zdaj začeti nekaj pisati, da pokažem, da jaz tudi pisati vem.

Semenko. Če ne bi vedel, da se radi šalite, bi si moral misliti, da se vam je začelo v gornjem vašem nastropju (*po kaže na glavo*) nekaj mešati! — Kaj pa še vas je drugo zanimalo, kar ste brali.

Iglič. Posebno še me je tudi zanimala velika narodna svečanost, ki je bila 16. maja v Pragi. To je morala biti krasota! — Zlo mi je žal, da nisem bil tam. — Da bi bil —

Semenko (*mu hitro segne v besedo*) imeli denarja, bi tudi bili šli v Prago, ste hoteli reči, kaj ne? Tako se je godilo tudi meni in mnogim drugim marsikteri bi se bil rad vdeležil svečanosti, pa —

Iglič (*mu segne v besedo*). Pa ni imel (*smene s palcem in kazavnikom*) „ta je prva“, kaj ne?

Semenko. Da, da, ta je prva, ta, če te ni se ne more nič napraviti. — Svečanost je tudi mene naj bolj zanimala,

morala pa je res biti prav velikanska, ker se skoraj po vseh časnikih, se ve da slovanskih četeje, da še zlata Praga take svečanosti ni videla; pa taka je tudi morala biti, saj se ni pokladal kamen samo česku gledišču, temoč novi dobi česke in morebiti tudi cele slovanske zgodovine?

Ljubomir (*ki pristopi z mnogimi drugimi tovarši*). No, kaj pa vidva tukaj politizirata, zakaj pa nista došla, na njivo, da bi videla kako se globoko orje.

Semenko. Nisva vedela, kje ste bili. Ali pa je globoko oranje res tako zlo koristno, kakor se piše o njem?

Ljubomir. No, to se ve da je, samo skusite, in se boste sami taki prepričali, saj vas to ne bo mnogo stalo, in zgaube ne bo tudi nobene.

Žalec. Hvala lepa! prosim! — Zdaj pa nam spet razlagajte neke politične stvari.

Ljubomir. Dobro! — Zadnjikrat smo govorili, o ljudovladni državi in pitalo se je; ktere različne ljudovladne državne vravnave da so? in na to odgovorim: Če v ljudj vladju podeli ljudstvo državino oblast več osebam, ktere si samo izvoli, se ljudovladje pravi demokratično; taka državna vravnava je tedaj položena na ljudsko samoblastje, t. j. volja ljudstva je tukaj celo neodvisna; če pa se oblast ne da voljenim iz ljudstva, temoč samo nekim posebnim prvenstvenim rodovinom ali rodom, kakor je p. to bilo v Benetkah v Genovi; se pravi taka država aristokratično ljudovladje.

Iglič. Kaj pa se imenuje aristokracija?

Ljubomir. Aristokracija bi se po našem moralo imenovati vladanje naj boljših, navadno vendar pomeni ta beseda vladanje zlahitnežev; od onega časa vendar, ko so zlahitni ali zlahitneži nehali biti naj boljši, tudi ni več nobenega aristokratičnega ljudovladja, in še imajo zlahitni zdaj samo nekoliko vpliva v monarhijah in to skoraj vsikdar na škodo ljudstva.

Semenko. Kdo po te spada k ljudstvu?

Ljubomir. K ljudstvu spadajo prav za prav vsi državljani, če imajo vendar ali zahtevajo v kaki državi posebni stanovi p. zlahitneži, ali vojaki itd. posebne predprave ali privilegije, po kterih drugi državljani škodo imajo; se navadno imenuje ljudstvo ona velika množina, kteri se po onih, ki imajo posebne pravice, mnoga prikratijo.

Žalec. Kaj pa je aristokraciji nasprotno.

Ljubomir. O tem prihodnjič, zdaj z Bogom!

Dopis.

Od sv. Jakoba v slov. goricah, 4. junija. Na visoki binkoštni praznik prišli so nekteri trdo nemški rokodelski fantje iz Gradca, med kterimi sta bila tudi dva Dunajčana, v tako imenovano Drozgovo gorico, koje posestnik je neki oštir, Bühm po imenu, v nemškem Gradcu. Kako grdo so oba binkoštna svetka pri nas rogovili! moramo zaradi sramote pred Bogom in ljudstvom zamolčati, nego le toliko povemo, da ljudje ki tako počenjajo „niso naše gore list“. Slovenci sploh ne žalijo vernega svojega naroda, ker dobro vedo, da ima vsaka reč svoj čas in svoje mesto.

Pri nas imamo hudo sušo, kaj bo, ako pohlevnega deža ne dobimo.

Tudi tatje rogovilijo po naših pivnicah in kravskih hlevih ter veliko škode store. Uno večer so pri nekem kmetu na Policah kravo ukradli ter jo zabodli zunaj hleva, pa so jo morali pustiti, ker jih je menda nekdo pregнал.

Kaj le vendar g. g. župani s svojo patrolo delajo?

Ravno ko te vrstice pišem, dobim pismo od vrlega domorodca Luka Drzečnika iz Ribnice, v kojem toži, da se mora ribniška mladina v 3. razredu celo nemško učiti in da je c. k. okrajni urad marnberški občinam Arlea, sv. Anton, in sv. Primož na slovensko vlogo odgovoril nemško in sicer tako da še menda ni dopuščeno v slovenskem jeziku uradovati.

Mar misli marnberški okrajni urad, da ostane §. 19 temeljnih državnih postav samo na papirju?

Strmski.

Politični ogled.

Iz državnega zbora. V 112. seji se je posvetovalo o dohodkih in načinu, kako poplačati dovoljene stroške. — Četvero prvih poglavij (cesarski dvor, državni zbor in mini-

stersko svetovalstvo) ne donša ničesar v cesarske blagojnice. Ministerstvo notrajnih zadev ima lastnih dohodkov 408.182 gld., med temi 308.008 gld. za uradne liste; ministerstvo deželne brambe in javne varnosti 408.968 gld., bogočastja in uka 124.400 gld., finančno ministerstvo 96.847 gld., pri denarstveni opravi 700.000 gld. povračilo od c. Elizabetine železnice, iz neposrednega davka in sicer iz zemljiščine: 34.500.837 gld., davka od poslopij 17.027.161 gld., pridobnine 5.924.000 gld., dohodnine 8.596.710 gld., dednine 11.840 gld. in iz davkovskih izvršeb 587.000 gld., toraj vsega skupej 66.119.251 gld.

Neposreden davek donša 41.695.744 gld. povžitnine in 10.108.313 gld. colnine; 21.757.306 gld. za sol; pri tem odstavku se je sprejelo sledeče: Vlada naj skrbi, da se odpravi solno samotržje, med tem pa naj ima sol naj niže ceno.

Med posrednimi davki nahajamo sledeče dohodke: samotržje tabakovo 41.107.259 gld., kolek 11.649.318 gld., davščina pravnih opravil 17.563.306 gld., loterija 15.426.030 gld., mitnice 263.7579 gld., punciiranje 116.322 gld.

Brez besedovanja se je sprejelo VIII. pogl., dohodki od državnega imetka, držv. posestev 5.834.876 gld., fiskalnosti 139.746 gld., državne fabrike 1.350.169 gld., rudarstvo 12.157.125 gld., denarstvo 180.600 gld., prodaje iz državnega imetka 169.550 gld. Kupčijsko ministerstvo ima vsega skupej 11.803.800 gld. dohodkov, med temi 9.477.900 gld. poštnine in 1.990.900 gld. od brzojavstva. Kmetijsko ministerstvo nima več kakor 146.000 gld. lastnih dohodkov in ministerstvo pravosodja 156.409 gld., katerih iznossek dohaja iz Kaznovah.

Zdaj še se zbornica poslancev zmirom posvetuje o proračunu.

Gospodsk zbornica jo sprejela osnovo postave o dopolnitvah ertah princ Rudolfove železnice; dalje je prejela vsem tako, kakor je zbornica poslancev sklenola postavo o kontroli državnega dolga, postavo zaradi soli in colno in kupčijsko pogodbo z nemškim colnim društvom; le postavo zaradi žgauja je premenila v dveh točkah. Tedaj je tudi zbornica gospodsk se vdala ogerski sili, kakor je knez Jablanowski rekel.

Pravi se, da bode predsedoval ž. Benst pri občni telegrafni evropski konferenciji, ki se bode sošla 12. t. m. na Dunaju. Zunanjo ministerstvo pa bo zastopal dvorni svetovavel G. J. Szebenyi. Čuje se, da seje ne bodo javne.

Hrvaške regnikolarne deputacije nasveti se Ogrom dezdavajo pobotni, samo Reke, pravijo, nočejo nikakor dati iz svoje neposredne oblasti.

Francoski minister notrajnih zadev je zaukazal svojim podložnim oblastijam, da se imenuje zmerno in postavni proti časnikom vseh vrst. — Cesar Napoleon bo leha. Razdvoj v Tunisu je poravnan.

Italjanski finančni minister hoče imenja razpuščenih samostanov za to porabiti, da odpravi posilno vrednost in veljavo denarja.

Iz Bukaresta se piše: Naša vlada se je končno odločila razglasiti vsa pisma, ki se tičejo preganjaja židov. Morebiti bo po tem tudi o te stvari nekoliko bolj jasno.

Iz Meksike se piše, da so uporniki brega okoli Pueble obseli in svojega generala Marquec-a za vladarja oklicali.

Novičar.

G. J. Goebli-Kapidlansky, nekdanji vrednik „Narod. list.“ je zavoljo zločina kaljenja javnega miru obsojen na 8 mesecev ječe, ktera se ima poostriiti z postnim dnevom vsakih 14 dni. Razun tega zapade 2000 gld. zaloge.

Dr. Ed. Gregr je prosil naj bi se smela vsa sokolska in telovadska društva slovanska združiti v jedno glavno društvo, kar vendar ministerstvo notrajnih zadev ni dovolilo, češ, da imajo slovanska telovadska društva politične namere.

Tudi na Visoki gori Čehi ne smejo imeti skupščine kakor so osnovali, vlada namreč pravi, da je namen teh zborov obrnen proti ustavi, tedaj bo na 28. t. m. napovedana skupščina pri bregu Hlumu gotovo tudi doživela jednako osodo „Politika“ piše o tem: Mi sprevidimo iz vladinega vedenja, da ni ministerstvo ne trenutek varno pred „svobodnomiselnimi postavami“, ktere je samo v prvi vrsti izdelovalo, vi-

dimo, da ministerstvo pravi svobodi ni kos, ker jo te koj odstrani, kjer se hoče kdo te svobode v djanskem življenju poslužiti.

Ministerstvo kupčije je zapovedalo da se morajo oni oddelki železnice od sv. Petra v Reko taki začeti delati, ki naj več časa potrebujejo, in to so trije prekopi in trije preseki na Krasu niže sv. Petra.

Tabaka se na celem znanem svetu vsako leto potroši 5 milijonov centov; naj več ga potrošijo Turki.

Strahovita burja, je na binkočno nedeljo okol 2. ure popoldne razsajala v Olomucu in okolici. Vročina je on dan okol poldneva bila tako velika, da je gorkomer po R. kazal na solcu 35 stopinj, v rečenem času se na enkrat podigne strašen vihar in začuje take velik šum, da je popal velik strah vse stanovnike; na enkrat začna padati tako gosta toča, kakor sneg, iz početka drobna kot lešniki, za tem vendar zmirom debelejša in k slednjemu je padal samo za pest debel led. Šla je blizo pol-ure, bilo je je po ulicah za črevelj visoko, potrla je v mestu skoraj vse cegle na strehah in više od 8000 oken; v sobah so nekogi imeli za črevelj visoko vode; potrla je celo iz železa zlite svečnjake svetilnic po ulicah in mnoge plebne strehine zlebe. Da je v okolici tudi napravila strašno skode, si vsaki lahko misli. Okolo vasi: Hrepčenje, Hačanj, Laška, Črnovin je vse tako pokončala, da se ne pozna, ali so bile njive ali ne, — nič ne vidiš kakor samo blato na polju, več stotin gosek, kokoši so našli mrtvih, ravno tako tudi mnogo ptičev; vse strehe so raztrgane. Na nekih mestih so našli kose leda, ki so vagali $\frac{3}{4}$ funt. Zvun imenovanih vasi so tudi zlo pobite vasi: Klošter-Hradiš, Novaulica, Šomotova, Horkova, Štefanovo &c. Nesreča je neizrekljiva, kvar strahovit.

V Česki in Moravski se že delajo po vseh krajih velike priprave za svečanost, ki se bode napravila k 70. rojstvenemu dnevu zgodovinarja slavnega dr. Fr. Palacky-ja.

Dunajski listi pravijo, da se je sklepalo v ministerstvu o českem vprašanju in da bi bila vlada pri volji Čehom na pol pota naproti priti. Bati se je vendar, da bo z porazumljenjem težko kaj, dokler je sedanja vlada na krmilu.

Iz Trsta se piše, da se je tam 3. t. m. po novi zakonski postavi II. oddelka sklenol prvi civilni zakon.

Princ Napoleon se sprehaja po Dunaju, Smolka je v Peštu in se pogovarja z Deakom.

Naj novejša pošta je prinesla glas, da se je v Luksenburški začelo na več stranih rogoviljenje na korist Francoske. Če je to res. bo vendar Luksenburško vzrok vojske med Prusko in Francosko. —

Tržna cena

pretekli teden.

	V	V	V	V
	Varaždnu	Mariboru	Colju	Pljuju
	fl. k.	fl. k.	fl. k.	fl. k.
Pšenice vagan (drevenka)	5 20	5 60	6 20	5 20
Rži	3 10	3 70	4 —	3 20
Ječmena	2 50	3 30	3 80	—
Ovsa	1 70	2 10	2 10	2 80
Turčice (kuruze) vagan	2 90	3 35	3 10	3 80
Ajde	3 —	3 10	3 50	2 80
Prosa	2 80	4 —	3 10	—
Krompirja	1 60	1 30	1 40	1 10
Govedine funt	— 22	— 25	— 24	— 25
Teletine	— 20	— 27	— 22	— 25
Svinjetine črstvo funt	— 28	— 26	— 24	— 25
Drv 36" trdih seženj (Klafter)	10 —	—	8 —	10 —
" 18"	—	5 40	—	—
" 36" mehkih	6 —	—	5 50	7 —
" 18"	—	3 55	—	—
Oglenja iz trdega lesa vagan	— 80	— 60	— 50	— 60
" mehkega	— 60	— 50	— 45	— 50
Sena cent	1 50	1 20	— 90	1 —
Slame cent v šopah	1 20	1 10	— 65	— 90
" za steljo	— 80	— 80	— 60	— 60
Slamine (špeha) cent	40 —	36 —	40 —	—
Jajec, šest za	— 10	— 8	— 10	— 8

Cesarski zlat velja 5 fl. 53 kr. a. v.

Ažijo srebra 113.75.

Narodno drž. posojilo 65.10.

Loterijske srečke.

V Gradcu 3. junija 1868: 64 79 29 68 44

Prihodnje srečanje je 17. junija 1868.

stersko svetovalstvo) ne donša ničesar v cesarske blagojnice. Ministerstvo notrajnih zadev ima lastnih dohodkov 408.182 gld., med temi 308.008 gld. za uradne liste; ministerstvo deželne brambe in javne varnosti 408.968 gld., bogočastja in uka 124.400 gld., finančno ministerstvo 96.847 gld., pri denarstveni opravi 700.000 gld. povračilo od c. Elizabetine železnice, iz neposrednega davka in sicer iz zemljiščine: 34.500.837 gld., davka od poslopij 17.027.161 gld., pridobnine 5.924.000 gld., dohodnine 8.596.710 gld., dedine 11.840 gld. in iz davkovskih izvršeb 587.000 gld., toraj vsega skupej 66.119.251 gld.

Neposreden davek donša 41.695.744 gld. povžitnine in 10.108.313 gld. colnine; 21.757.306 gld. za sol; pri tem odstavku se je sprejelo sledeče: Vlada naj skrbi, da se odpravi solno samotržje, med tem pa naj ima sol naj niže ceno.

Med posrednimi davki nahajamo sledeče dohodke: samotržje tabakovo 41.107.259 gld., kolek 11.649.318 gld., davščina pravnih opravil 17.563.306 gld., loterija 15.426.030 gld., mitnice 263.7579 gld., punciiranje 116.322 gld.

Brez besedovanja se je sprejelo VIII. pogl., dohodki od državnega imetka, držv. posestev 5.834.876 gld., fiskalnosti 139.746 gld., državne fabrike 1.350.169 gld., rudarstvo 12.157.125 gld., denarstvo 180.600 gld., prodaje iz državnega imetka 169.550 gld. Kupčijsko ministerstvo ima vsega skupej 11.803.800 gld. dohodkov, med temi 9.477.900 gld. poštnine in 1.990.900 gld. od brzojavstva. Kmetijsko ministerstvo nima več kakor 146.000 gld. lastnih dohodkov in ministerstvo pravosodja 156.409 gld., katerih iznossek dohaja iz Kaznovah.

Zdaj še se zbornica poslancev zmirom posvetuje o proračunu.

Gospodsk zbornica jo sprejela osnovo postave o dopolnitvah ertah princ Rudolfove železnice; dalje je prejela vsem tako, kakor je zbornica poslancev sklenola postavo o kontroli državnega dolga, postavo zaradi soli in colno in kupčijsko pogodbo z nemškim colnim društvom; le postavo zaradi žgauja je premenila v dveh točkah. Tedaj je tudi zbornica gospodsk se vdala ogerski sili, kakor je knez Jablanowski rekel.

Pravi se, da bode predsedoval ž. Benst pri občni telegrafni evropski konferenciji, ki se bode sošla 12. t. m. na Dunaju. Zunanjo ministerstvo pa bo zastopal dvorni svetovavel G. J. Szebenyi. Čuje se, da seje ne bodo javne.

Hrvaške regnikolarne deputacije nasveti se Ogrom dezdavajo pobotni, samo Reke, pravijo, nočejo nikakor dati iz svoje neposredne oblasti.

Francoski minister notrajnih zadev je zaukazal svojim podložnim oblastijam, da se imenuje zmerno in postavni proti časnikom vseh vrst. — Cesar Napoleon bo leha. Razdvoj v Tunisu je poravnan.

Italjanski finančni minister hoče imenja razpuščenih samostanov za to porabiti, da odpravi posilno vrednost in veljavo denarja.

Iz Bukaresta se piše: Naša vlada se je konečno odločila razglasiti vsa pisma, ki se tičejo preganjaja židov. Morebiti bo po tem tudi o te stvari nekoliko bolj jasno.

Iz Meksike se piše, da so uporniki brega okoli Pueble obseli in svojega generala Marquec-a za vladarja oklicali.

Novičar.

G. J. Goebli-Kapidlansky, nekdanji vrednik „Narod. list.“ je zavoljo zločina kaljenja javnega miru obsojen na 8 mesecev ječe, ktera se ima poostriiti z postnim dnevom vsakih 14 dni. Razun tega zapade 2000 gld. zaloge.

Dr. Ed. Gregr je prosil naj bi se smela vsa sokolska in telovadska društva slovanska združiti v jedno glavno društvo, kar vendar ministerstvo notrajnih zadev ni dovolilo, češ, da imajo slovanska telovadska društva politične namere.

Tudi na Visoki gori Čehi ne smejo imeti skupščine kakor so osnovali, vlada namreč pravi, da je namen teh zborov obrnen proti ustavi, tedaj bo na 28. t. m. napovedana skupščina pri bregu Hlumu gotovo tudi doživela jednako osodo „Politika“ piše o tem: Mi sprevidimo iz vladinega vedenja, da ni ministerstvo ne trenutek varno pred „svobodnomiselnimi postavami“, ktere je samo v prvi vrsti izdelovalo, vi-

dimo, da ministerstvo pravi svobodi ni kos, ker jo te koj odstrani, kjer se hoče kdo te svobode v djanskem življenju poslužiti.

Ministerstvo kupčije je zapovedalo da se morajo oni oddelki železnice od sv. Petra v Reko taki začeti delati, ki naj več časa potrebujejo, in to so trije prekopi in trije preseki na Krasu niže sv. Petra.

Tabaka se na celem znanem svetu vsako leto potroši 5 milijonov centov; naj več ga potrošijo Turki.

Strahovita burja, je na binkoštno nedeljo okol 2. ure popoldne razsajala v Olomucu in okolici. Vročina je on dan okol poldneva bila tako velika, da je gorkomer po R. kazal na solcu 35 stopinj, v rečenem času se na enkrat podigne strašen vihar in začuje take velik šum, da je popal velik strah vse stanovnike; na enkrat začna padati tako gosta toča, kakor sneg, iz početka drobna kot lešniki, za tem vendar zmirom debelejša in k slednjemu je padal samo za pest debel led. Šla je blizo pol-ure, bilo je je po ulicah za črevelj visoko, potrla je v mestu skoraj vse cegle na strehah in više od 8000 oken; v sobah so nekogi imeli za črevelj visoko vode; potrla je celo iz železa zlite svečnjake svetilnic po ulicah in mnoge plebnate strehine zlebe. Da je v okolici tudi napravila strašno skode, si vsaki lahko misli. Okolo vasi: Hrepčenje, Hačanj, Laška, Črnovin je vse tako pokončala, da se ne pozna, ali so bile njive ali ne, — nič ne vidiš kakor samo blato na polju, več stotin gosek, kokoši so našli mrtvih, ravno tako tudi mnogo ptičev; vse strehe so raztrgane. Na nekkih mestih so našli kose leda, ki so vagali $\frac{3}{4}$ funt. Zvun imenovanih vasi so tudi zlo pobite vasi: Klošter-Hradiš, Novaulica, Šomotova, Horkova, Štefanovo &c. Nesreča je neizrekljiva, kvar strahovit.

V Česki in Moravski se že delajo po vseh krajih velike priprave za svečanost, ki se bode napravila k 70. rojstvenemu dnevu zgodovinarja slavnega dr. Fr. Palacky-ja.

Dunajski listi pravijo, da se je sklepalo v ministerstvu o českem vprašanju in da bi bila vlada pri volji Čehom na pol pota naproti priti. Bati se je vendar, da bo z porazumljenjem težko kaj, dokler je sedanja vlada na krmilu.

Iz Trsta se piše, da se je tam 3. t. m. po novi zakonski postavi II. oddelka sklenol prvi civilni zakon.

Prince Napoleon se sprehaja po Dunaju, Smolka je v Peštu in se pogovarja z Deakom.

Naj novejša pošta je prinesla glas, da se je v Luksenburški začelo na več stranih rogoviljenje na korist Francoske. Če je to res. bo vendar Luksenburško vzrok vojske med Prusko in Francosko. —

Tržna cena

pretekli teden.

	V	V	V	V
	Varaždnu	Mariboru	Colju	Pljuju
	fl. k.	fl. k.	fl. k.	fl. k.
Pšenice vagan (drevenka)	5 20	5 60	6 20	5 20
Rži	3 10	3 70	4 —	3 20
Ječmena	2 50	3 30	3 80	—
Ovsa	1 70	2 10	2 10	2 80
Turčice (kuruze) vagan	2 90	3 35	3 10	3 80
Ajde	3 —	3 10	3 50	2 80
Prosa	2 80	4 —	3 10	—
Krompirja	1 60	1 30	1 40	1 10
Govedine funt	— 22	— 25	— 24	— 25
Teletine	— 20	— 27	— 22	— 25
Svinjetine črstvo funt	— 28	— 26	— 24	— 25
Drv 36" trdih seženj (Klafter)	10 —	—	8 —	10 —
" 18"	—	5 40	—	—
" 36" mehkih	6 —	—	5 50	7 —
" 18"	—	3 55	—	—
Oglenja iz trdega lesa vagan	— 80	— 60	— 50	— 60
" mehkega	— 60	— 50	— 45	— 50
Sena cent	1 50	1 20	— 90	1 —
Slame cent v šopah	1 20	1 10	— 65	— 90
" za steljo	— 80	— 80	— 60	— 60
Slamine (špeha) cent	40 —	36 —	40 —	—
Jajec, šest za	— 10	— 8	— 10	— 8

Cesarski zlat velja 5 fl. 53 kr. a. v.

Ažijo srebra 113.75.

Narodno drž. posojilo 65.10.

Loterijske srečke.

V Gradcu 3. junija 1868: 64 79 29 68 44

Prihodnje srečanje je 17. junija 1868.

stersko svetovalstvo) ne donša ničesar v cesarske blagojnice. Ministerstvo notrajnih zadev ima lastnih dohodkov 408.182 gld., med temi 308.008 gld. za uradne liste; ministerstvo deželne brambe in javne varnosti 408.968 gld., bogočastja in uka 124.400 gld., finančno ministerstvo 96.847 gld., pri denarstveni opravi 700.000 gld. povračilo od c. Elizabetine železnice, iz neposrednega davka in sicer iz zemljiščine: 34.500.837 gld., davka od poslopij 17.027.161 gld., pridobnine 5.924.000 gld., dohodnine 8.596.710 gld., dedine 11.840 gld. in iz davkovskih izvršeb 587.000 gld., toraj vsega skupej 66.119.251 gld.

Neposreden davek donša 41.695.744 gld. povžitnine in 10.108.313 gld. colnine; 21.757.306 gld. za sol; pri tem odstavku se je sprejelo sledeče: Vlada naj skrbi, da se odpravi solno samotržje, med tem pa naj ima sol naj niže ceno.

Med posrednimi davki nahajamo sledeče dohodke: samotržje tabakovo 41.107.259 gld., kolek 11.649.318 gld., davščina pravnih opravil 17.563.306 gld., loterija 15.426.030 gld., mitnice 263.7579 gld., punciiranje 116.322 gld.

Brez besedovanja se je sprejelo VIII. pogl., dohodki od državnega imetka, držav. posestev 5.834.876 gld., fiskalnosti 139.746 gld., državne fabrike 1.350.169 gld., rudarstvo 12.157.125 gld., denarstvo 180.600 gld., prodaje iz državnega imetka 169.550 gld. Kupčijsko ministerstvo ima vsega skupej 11.803.800 gld. dohodkov, med temi 9.477.900 gld. poštnine in 1.990.900 gld. od brzojavstva. Kmetijsko ministerstvo nima več kakor 146.000 gld. lastnih dohodkov in ministerstvo pravosodja 156.409 gld., katerih iznos dohaja iz Kaznovah.

Zdaj še se zbornica poslancev zmirom posvetuje o proračunu.

Gospodsk zbornica jo sprejela osnovo postave o dopolnitvah ertah princ Rudolfove železnice; dalje je prejela vsem tako, kakor je zbornica poslancev sklenola postavo o kontroli državnega dolga, postavo zaradi soli in colno in kupčijsko pogodbo z nemškim colnim društvom; le postavo zaradi žgauja je premenila v dveh točkah. Tedaj je tudi zbornica gospodsk se vdala ogerski sili, kakor je knez Jablanowski rekel.

Pravi se, da bode predsedoval ž. Benst pri občni telegrafni evropski konferenciji, ki se bode sošla 12. t. m. na Dunaju. Zunanjo ministerstvo pa bo zastopal dvorni svetovavel G. J. Szebenyi. Čuje se, da seje ne bodo javne.

Hrvaške regnikolarne deputacije nasveti se Ogrom deževajo pobotni, samo Reke, pravijo, nočejo nikakor dati iz svoje neposredne oblasti.

Francoski minister notrajnih zadev je zaukazal svojim podložnim oblastijam, da se imenuje zmerno in postavni proti časnikom vseh vrst. — Cesar Napoleon bo leha. Razdvoj v Tunisu je poravnan.

Italjanski finančni minister hoče imenja razpuščenih samostanov za to porabiti, da odpravi posilno vrednost in veljavo denarja.

Iz Bukaresta se piše: Naša vlada se je končno odločila razglasiti vsa pisma, ki se tičejo preganjaja židov. Morebiti bo po tem tudi o te stvari nekoliko bolj jasno.

Iz Meksike se piše, da so uporniki brega okoli Pueble obseli in svojega generala Marquec-a za vladarja oklicali.

Novičar.

G. J. Goebli-Kapidlansky, nekdanji vrednik „Narod. list.“ je zavoljo zločina kaljenja javnega miru obsojen na 8 mesecev ječe, ktera se ima poostriiti z postnim dnevom vsakih 14 dni. Razun tega zapade 2000 gld. zaloge.

Dr. Ed. Gregr je prosil naj bi se smela vsa sokolska in telovadska društva slovanska združiti v jedno glavno društvo, kar vendar ministerstvo notrajnih zadev ni dovolilo, češ, da imajo slovanska telovadska društva politične namere.

Tudi na Visoki gori Čehi ne smejo imeti skupščine kakor so osnovali, vlada namreč pravi, da je namen teh zborov obrnen proti ustavi, tedaj bo na 28. t. m. napovedana skupščina pri bregu Hlumu gotovo tudi doživela jednako osodo „Politika“ piše o tem: Mi sprevidimo iz vladinega vedenja, da ni ministerstvo ne trenutek varno pred „svobodnomiselnimi postavami“, ktere je samo v prvi vrsti izdelovalo, vi-

dimo, da ministerstvo pravi svobodi ni kos, ker jo te koj odstrani, kjer se hoče kdo te svobode v djanskem življenju poslužiti.

Ministerstvo kupčije je zapovedalo da se morajo oni oddelki železnice od sv. Petra v Reko taki začeti delati, ki naj več časa potrebujejo, in to so trije prekopi in trije preseki na Krasu niže sv. Petra.

Tabaka se na celem znanem svetu vsako leto potroši 5 milijonov centov; naj več ga potrošijo Turki.

Strahovita burja, je na binkočno nedeljo okol 2. ure popoldne razsajala v Olomucu in okolici. Vročina je on dan okol poldneva bila tako velika, da je gorkomer po R. kazal na solcu 35 stopinj, v rečenem času se na enkrat podigne strašen vihar in začuje take velik šum, da je popal velik strah vse stanovnike; na enkrat začna padati tako gosta toča, kakor sneg, iz početka drobna kot lešniki, za tem vendar zmirom debelejša in k slednjemu je padal samo za pest debel led. Šla je blizo pol-ure, bilo je je po ulicah za črevelj visoko, potrla je v mestu skoraj vse cegle na strehah in više od 8000 oken; v sobah so nekogi imeli za črevelj visoko vode; potrla je celo iz železa zlite svečnjake svetilnic po ulicah in mnoge plebne strehine zlebe. Da je v okolici tudi napravila strašno škodo, si vsaki lahko misli. Okolo vasi: Hrepčenje, Hačanj, Laška, Črnovin je vse tako pokončala, da se ne pozna, ali so bile njive ali ne, — nič ne vidiš kakor samo blato na polju, več stotin gosek, kokoši so našli mrtvih, ravno tako tudi mnogo ptičev; vse strehe so raztrgane. Na nekkih mestih so našli kose leda, ki so vagali $\frac{3}{4}$ funt. Zvun imenovanih vasi so tudi zlo pobite vasi: Klošter-Hradiš, Novaulica, Šomotova, Horkova, Štefanovo &c. Nesreča je neizrekljiva, kvar strahovit.

V Česki in Moravski se že delajo po vseh krajih velike priprave za svečanost, ki se bode napravila k 70. rojstvenemu dnevu zgodovinarja slavnega dr. Fr. Palacky-ja.

Dunajski listi pravijo, da se je sklepalo v ministerstvu o českem vprašanju in da bi bila vlada pri volji Čehom na pol pota naproti priti. Bati se je vendar, da bo z porazumljenjem težko kaj, dokler je sedanja vlada na krmilu.

Iz Trsta se piše, da se je tam 3. t. m. po novi zakonski postavi II. oddelka sklenol prvi civilni zakon.

Princ Napoleon se sprehaja po Dunaju, Smolka je v Peštu in se pogovarja z Deakom.

Naj novejša pošta je prinesla glas, da se je v Luksenburški začelo na več stranih rogoviljenje na korist Francoske. Če je to res. bo vendar Luksenburško vzrok vojske med Prusko in Francosko. —

Tržna cena

pretekli teden.

	V	V	V	V
	Varaždnu	Mariboru	Colju	Pljuju
	fl. k.	fl. k.	fl. k.	fl. k.
Pšenice vagan (drevenka)	5 20	5 60	6 20	5 20
Rži	3 10	3 70	4 —	3 20
Ječmena	2 50	3 30	3 80	—
Ovsa	1 70	2 10	2 10	2 80
Turčice (kuruze) vagan	2 90	3 35	3 10	3 80
Ajde	3 —	3 10	3 50	2 80
Prosa	2 80	4 —	3 10	—
Krompirja	1 60	1 30	1 40	1 10
Govedine funt	— 22	— 25	— 24	— 25
Teletine	— 20	— 27	— 22	— 25
Svinjetine črstvo funt	— 28	— 26	— 24	— 25
Drv 36" trdih seženj (Klafter)	10 —	—	8 —	10 —
" 18"	—	5 40	—	—
" 36" mehkih	6 —	—	5 50	7 —
" 18"	—	3 55	—	—
Oglenja iz trdega lesa vagan	— 80	— 60	— 50	— 60
" mehkega	— 60	— 50	— 45	— 50
Sena cent	1 50	1 20	— 90	1 —
Slame cent v šopah	1 20	1 10	— 65	— 90
" za steljo	— 80	— 80	— 60	— 60
Slamine (špeha) cent	40 —	36 —	40 —	—
Jajec, šest za	— 10	— 8	— 10	— 8

Cesarski zlat velja 5 fl. 53 kr. a. v.

Ažijo srebra 113.75.

Narodno drž. posojilo 65.10.

Loterijske srečke.

V Gradcu 3. junija 1868: 64 79 29 68 44

Prihodnje srečanje je 17. junija 1868.